

MAGYAR LAJOS

Nemzeti Múzeumnak

X. évfolyam, 14 (2581) sz. Szombat

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, — 1941 január 18

A magyar jogszolgáltatás helyreállításának ünnepe Nagyváradon

A királyi ítélőtábla díszülést tartott Dr Thury Kálmán elnök eskütétele alkalmából. — Az új elnök beszéde a magyar jogbizonyosság útjáról

Az igazságügyminiszter képviselőjében Dr Antal István államtitkár volt jelen az ünnepi ülésen

Saját tud. A nagyvárad királyi ítélőtábla annak öröme, hogy a hazatért magyar földön a magyar igazságszolgáltatás újra felvette működését, 1941. január 18-án délelőtt 10 órakor ünnepélyes megnyitó teljes ülést tartott, amelyen ujonnan kinevezett elnökét, dr. Thury Kálmánt az elnöki székre beiktatta.

Az ünnepélyes beiktatáson a kormányt dr. Antal István politikai államtitkár képviselte, az igazságügyminisztérium részéről dr. Lutilszky Jenő miniszteri osztályfőnök és dr. Ágh János osztálytanácsos jelent meg. A felsőbb bíróságokat dr. Oldh Lajos debreceni táblaelnök és dr. Farsang Endre kolozsvári táblai tanácselnök képviselték. Megjelent továbbá az ünnepségen dr. Czifra Kálmán és dr. Hlatky Endre főispán, dr. Schriffert Béla püspöki helynök, Sulyok István ref. püspök, Materny Imre ev. főesperes, Prentiu Valér gör. kat. püspök, Popovici Vazul gör. kat. püspöki helynök, a többi egyházak képviselői, vitéz Góthay Béla és vitéz Szűts Sándor tábornokok, vitéz Nadányi János alispán, dr. Soós István polgármester, dr. Ungváry Antal nagyvárad, dr. Szilágyi Antal máramaroszigeti, dr. Pető Jenő szatmárnémeti kir. törvényszéki elnök, dr. Szilágyi Lajos es. és kir. kamarás, ny. főispán, Markovits Manó ny. főispán, Barankay Miklós debreceni táblai tanácselnök, Paksy-Kiss Tibor csendőrezredes, Horváth György rendőrfőtanácsos, Erdélyi Géza postaigazgató, Nagy Dezső pénzügyigazgató, Gyulay Ödön csendőrezredes, Szabó János felsőházi tag, Paál Árpád, Patzkó Elemér, Arvay Árpád és Bodnár Gábor országgyűlési képviselők és még sokan mások a közélet előkelőségei közül.

A kir. ítélőtábla díszterme már zsufofolásig megtelt, amikor 10 óra után néhány perccel rangsor szerint bevonultak a kir. ítélőtábla tagjai. A bírói emelvényen foglalt helyet dr. Gyöngyössy István nagyvárad királyi főügyész is.

A Magyar Hírszék elhangzása után Fildán Emil rangidős tanácselnök megnyitotta a teljes ülést és köz-

ölte, hogy az igazságügyminisztertől értesítés érkezett arról, hogy a Kormányzó Ur a tábla elnökét kinevezte. A miniszteri értesítés felolvasása után bizottság hívta meg az új tábla elnököt a teljes ülésbe. A tábla elnököt, dr. Thury Kálmánt, aki Nagyvárad közeletének köztisztviselőiben és sze-

Dr Thury Kálmán táblaelnök székfoglaló beszéde

„A mi feladatunk, hogy helyreállítsuk a visszatért részeken a komoly jogéletet“

Dr. Thury Kálmán táblaelnök ezután megköszönte az üdvözléseket és megtartotta székfoglaló beszédét. A székfoglalóban hálaadással fordult a magyarok Istenéhez, azért, hogy a visszatért részeken ismét megnyithatják a magyar bíróságok az igazság istenasszonyának hajlékát. Köszönetet mondott dr. Thury Kálmán az ország Kormányzójának, aki céltudatos munkával építi ki az ország régi kereteit. A kormány bölcs államvezetéséről s a két baráti államról emlékezett még meg, majd részletes visszapillantást vetett az utolsó évtizedek jogiejlésére.

— Az elmúlt harminc év alatt — mondotta — az egész világ társadalmi élete forrongásba jött. Olyan hatalmas erők rázták meg a világot, amelyek nemcsak területi, de világméretű és szellemi változásokat hoztak. Egyetlen terület: a jog, amelynek alapjai nem ingathatók meg. Igaz, a háborús bonyodalmak a jogéletre is hatással vannak és sok esetben nem védheti meg a jog az embert. Az utolsó évtizedek jogtörténetének legnagyobb jelentőségű eseménye az, hogy az egyéni érdekek védelme helyébe elsősorban a kollektív jogvédelem lépett.

— A közvetlen háboru utáni zűrzavaros idők nem kedveztek a jogéletnek. A magyar állam területi és politikai gyengülése bizonyos sorvadást vont maga után a jogéletben. Az ország azonban most már arra az útra lépett, amely a régi jogélet helyreállítására vezet. A visszatérés előtt különlegesen nálunk nagyon sok ki-

retétben álló férfiak, belépésekor az egész közönség meleg ünneplésben részesítette. Ezután következett az eskütétel, amelyet az egész közönség állva hallgatott végig. Majd Fildán Emil a kir. ítélőtábla nevében üdvözölte az elnöki széket elfoglaló új tábla elnököt és átadta az elnöki széket.

vánnivalót hagyott maga után a román jogélet. Ötletszerűen, gyors ütemben meghozott rendeletek, végrehajtási utasítás nélküli törvények tették bizonytalanná a jogéletet. Bizonytalan, ingatag, sőt: megbizhatatlan volt a román jogrendszer. A hevenyészett törvények, rendeletek alkalmazása tömeges panaszokra és zűrzavarra adott okot. S legnagyobb hiba volt: az anyagi jogkeresés mellőzése.

— Hazatérésünk ezt a korszakot bezárta, — folytatta székfoglalóját dr. Thury Kálmán. — A mi feladatunk, hogy helyreállítsuk a komoly jogéletet. Működésünknek tárgyilagosnak és tisztának kell lennie. Ez jelenti programunkat is. Új ember vagyok a tisztviselői pályán, de mint ügyvéd megtanultam, hogy jog-idealizmusra van szükség — és nagyon jól ismerem azt az utat, amelyen a bírónak haladni kell... Bizalmat kérek és bizalmat adok mindenkinek, aki Magyarország feltámadásáért dolgozik!

Dr. Thury Kálmán ezután köszönetét tolmácsolta dr. Antal István államtitkárnak, dr. Lutilszky Jenő és dr. Ágh János tanácsosnak, valamint az ülés résztvevőinek, hogy jelenlétükkel emelték az ünnepség fényét.

— A bírói kar iránti elismerést látom abban, hogy társadalmunk és hivatalaink előkelőségei itt megjelentek.

Tudósításunk folytatása, a 2. ik oldalon

Életkérdések számbavétele

Kibontakozás a jogbizonytalanságból. Irta: Dr Paál Árpád

A visszatért erdélyi részeken királyi táblai székhelyein ünnepélyes aktusokkal adja tudtul a magyar állam, hogy megkezdődött a magyar jogszolgáltatás újraindulása. Tegnapelőtt Marosvásárhelyen, tegnap Kolozsváron, ma Nagyváradon gyűltek össze a királyi táblák díszülésre, s az igazságügyminiszter helyettese vette át ezeken az ünnepi gyűléseken a bíróság vezetőjének hivatali eskütételét. A bíróságok élete eddig nem ismerte az ilyen összes külső megnyilvánulásokat; de ez az ünnepesség jelenleg több is, mint külsőség. Emlékeztetbe iktató országos ténykedés ez, mely történelmi jelzése kíván lenni annak, hogy a magyar jogélet ismét átvette uralmát olyan területeken, ahol ezredéven át amugy is mindig a magyar jog erkölcsi ereje élt és hatott szakadatlanul.

Politikailag, vagy hatalmi változatok szerint lehettek itt urak a tatárok, törökök, osztrák császári németek és még románok is, de amikor a nép érdekében igazságszolgáltatást kellett gyakorolni, akkor azok a jó szokások voltak az igazság elvének a meghatározói, melyeket a magyar nép magával hozott. Ezeket az ősi szokásokat az Arpád-házi királyok idején s különösen Szent István, Szent László és Könyves Kálmán uralkodása alatt a keresztény egyház megfelelő átértékelés alá vette, de bizony, ami megbecsülés a család, a nő, az árva, az idegen, az ur és a szolgálta iránt a magyarok ősi szokásjogában benne volt, abban több méltányosság mutatkozott, mint a nyugateurópai népek ridegebb felfogásában. Így a kereszténység is a magyar ősi szokásjogban több megtartani valót talált, mint a többi barbár népekében.

Mikor olyan erős és az élet eseteire olyan nagyon előírások jogrendszer jutott is uralomra, mint amilyen volt az osztrákoké, ennek is a magyar szokásjogot kimélnie kellett a maga belső igazságosságai miatt. A szűkebb értelmű Erdélyben alakszerűleg ugyan az osztrák magánjogi törvénykönyv volt érvényben, de a népi felfogás ezt az alakszerűséget mindenütt áttörte a család, a rokonság, a falusi közösségek iránti tekintettel, s a székely és a magyar ősjogból áthozott elvekkel, melyek például az öröklésben a családi vagyoni elaprózását igyekeztek előszerű végrendelekkel és osztályos egyezségekkel kivédeni. A népi vagyoni helyzetének szétporlasztása következett volna ha az osztrák jog individualista rendszere szerint; ezzel szemben a magyar szokásjogi érzék a családok vagyoni alapjait és az öröklést igyekezett megtartani. Így az írott jog helyett a szokásjog ereje megmaradt, s ennek a bírói gyakorlat

is helyet adott, mikor az alakszerű jogszabályok helyett a belső igazságu méltányosságnak mindig a legerősebb következetességgel igényezett utat és érvényesülést engedni.

A magyar bíraskodási rendszer ennek a méltányossági elvnek volt a nagy megvalósítója.

A román bíraskodási rendszerről sok megállapításunk nem lehet. Amennyiben lelkiismeretes tudott lenni, akkor ezeken a területeken csak a magyar igazságteljes elveit követhette, s a magyar szokásjoghhoz kellett alkalmazkodnia. Amikor azonban fizetett, vagy hatalmi kérdést csinált az ítélkezésből, akkor sohase tudott igazán bíróság lenni. Ami jogbizonytalanság előállt, az ebből az igazi bíraskodási hiányból származott. De az is érdekes, hogy népünkben még így is megmaradt a bírói ítéletek iránti tisztelet, mert ősi hagyományos érzésében benne volt ennek a tiszteletnak a megszokása. Ez is magyar hagyomány volt, aminek a román jogszolgáltatás még akkor is hasznát vette, ha igen sokszor érdemtelen is volt rá.

Hogy miért volt magyar hagyomány a bíróságok ítélkezése iránti tisztelet, annak történelmi okai voltak. A magyar bíraskodások sokszázados folyamataiban csak igen kiváló kivételeséggel történt az, hogy megvesztegetés, vagy hatalom iránti tekintet let; volna az ítéletek belső indoka. Ha ilyen kiváló esetek különbs kivételeséggel meg is történtek, országos felzúdulás bályezte meg az efféle megaláztatást. Tehát országos erkölcsi bizonyosság volt abban, hogy a bíró csak jószágos és igazságra törekvő lehet. Ez a bizonyosság adta a magyar jogszolgáltatás tekintélyét. Ezt a bizonyosságot táplálta a népi meggyőződés folytonossága, hogy van a földön is igazság és van a hajban levő emberek számára védelem, menedék és helyrehozható méltányosság.

A mai idők sajátossága, hogy egyéni és közösségi jogok, a magántulajdon intézménye és ezzel szemben a szegényeken való segítség követelményei, az egyes ember külön életigénye és a társadalom együttes életigényei válságos szembenállásba kerültek egymással. Ebben a nagy válságban csak tisztalelkű igazmondások terelhetik az emberek gondolkodását, érzését és akaratát a helyes kiegyenlítés útjára. Maga az alakszerű jog is óriási válságban van. Csak a jószág segíthet rajta, hogy az erkölcsi értelem jog főnsége lépjen uralomba, s megakadályozza és elhárítsa az öklőjog iránti hajlamok előretörését. A régi magyar bírósági tekintélynek föl kell tornáztatnia, hogy a közelmúlt jogbizonytalansága után, s a világ mai jogi válsága idején ne csak bírása, hanem tanítói, nevelői és a választásból kivezetési is tudjon lenni népének.

Hála Istennek, hogy ennek a reményességét és bizalmát árezhatjuk akkor, amikor a visszatért területek királyi tábláinak munkakezdő ünnepségeiről adhatunk számot. Ahogyan a magas bíróságok vezetőinek esküszavát hallhattuk, abban az eskü mély s és hagyományos jelentőségének az erkölcsi elevenedik meg előttünk. A hivatali eskütelek szavát az elmúlt pár évtized üreskongású alkalmazkodási formulává tette. Most azonban, ahogyan például itt Nagyváradon egy Thury Kálmán lelkéből szakadt elő ez az esküszó, abból megérezhetjük, hogy az esküszavak üres formalizmusa megszűnt, s olyanok váltak a magyar jogélet nemese hagyományainak helyreállítását, akik hivatali dísz nélkül is a magyarnépért való jószágos

Minden jogszabály csak üres formula, ha nincs erkölcsi tartalma

Antal István dr. államtitkár beszéde

(Első oldali cikkünk folytatása)

Dr. Antal István államtitkár emlékedett ezután szólásra, mint az igazságügyminiszter képviselője, meleg szavakkal köszöntötte a nagyváradi ítélőtáblát abból az alkalomból, hogy több mint két évtizedes idegen megszállás alól felszabadulva ismét a Magyar Szent Korona nevében indult el igazságot osztó munkájára. Szent László királynak jenkőlt szellemé kell, hogy meghlessen bennünket e magasztos pillanatban, hiszen a nagy király élete és műve az örök magyar sors szimbólumát az igazság és a kard egymásrautaltságát példázza.

A nagyváradi ítélőtábla legfőbb rendeltetése a dolog természete szerint az igazságszolgáltatás, igazságtételezés a jog eszközeivel. Hangsúlyozni kell a jognak ezt az eszközt jellegét, mert bár az ország évszázadokon keresztül a jog princípiumára építette fel a maga életét, a jog nálunk sohasem volt és nem lesz öncél, csupán instrumentum az igazság megkeresésére. A jog eszközeinek és az igazság eszméjének összefüggéséből a mai időkben két fontos gyakorlati tanulság vonható le. Először a törvényalkotó, másodsor a társadalom számára. Nekünk törvényhozóknak érzékednünk kell olyan jogszabályok alkotásától, amelyek nem mindenben felelnek meg az igazságosság eszmé-

nek, mert az ilyen jogszabályoknak amugy sem lenne belső erkölcsi ereje. Erkölcsi tartalom nélkül a jogszabály csupán üres formula s csak névleg jog, tényleg azonban alig több pusztán dikciónál. Nem szabad feledni, hogy országunk méltó európai helyzetét, erőteljes fejlődését, nagyobb biztonságát s a még ki nem vívott jogaink érvényesítését csak egy princípium megvalósításával lehet elérni: ha a jogok sürgelésére és kiterjesztésére igénybevetett fölös társadalmi energiákat a nemzeti közösség iránt tartozó kötelességek és áldozatok fokozottabb és alázatosabb teljesítésére csoportosítjuk át.

Az ilyenirányú tisztult nemzeti és társadalmi közszellem megteremtésében fontos szerepe van a magyar bírónak. Különösen nagy hivatás várakozik ebben a tekintetben a visszatért területek bíróságaira, mert itt még véreznek a közelmúlt feltépt sebjei, de éppen ezért itt sokkal nagyobb szükség van a sebek gyógyítására, a lelkek békéjének megteremtésére, az alkotó munka megindítására. Ehhez a munkához azonban nem csupán kiváló judiciumra, egészséges bírói intuícóra, fejlett jogtudásra és széles társadalmi ismeretekre lesz szükség, hanem nagyon sok melegen érző magyar szívre, szeretetre is.

Üdvözlések

Szünni nem akaró felkeseredés követte az államtitkár beszédét. Szavainak elhangzása után sorra üdvözöltek az új táblaelnököket az egyházi és polgári hatóságok jelenlévő képviselői.

Az ügyészségek és bíróságok üdvözléje

Dr. Gyöngyösi István kir. főügyész a kir. ügyészségek tagjai nevében beszélt.

— A mi kötelességünk — mondotta — az, hogy a tiszta jog és a partatlan igazság erejével megtartani és felvívargoztatni segeleink azt, amit a magyar-akaras visszaszerzett. Ez a munkánk csak akkor lehet eredményes, ha az élet folytonos és szakadatlan naadásában, amikor az egyik fűtő a másiknak adja át a szent szövegeteket, itt ebben az igazság csarnokában megécsesüljük egymást: iparkodjunk tehát a magas cél érdekében egymást megterteni és kölcsönösen segíteni, vállelve megvédeni állami életünk óriási alapját: a jogot, az erkölcsöt és a vallást, hogy így legyen mindenki számára iragbáb a honi föld és megbecsültebb a hazai fűg. Ezen elvek mélyeszes érzéseitől áthatva köszöntöm a királyi ügyészség-képviselőt és a királyi tábla nemeseen érző jogászai ontijában is kiemelkedő előköt. — méltóságos dr. Thury Kálmán — kérve a Mindenható, hogy áldásos gondosságával vezesse őt a jogszolgáltatás tökéletesítésére irányuló útján és munkáján.

Dr. Ungváry Antal nagyváradi kir. törvényszéki elnök a táblai kerületébe tartozó törvényszékek és járásbíróságok személyzete nevében beszélt.

A katolikus és református egyház szónokai

Dr. Schrüffert Béla püspöki helynök a római katolikus egyház nevében a következő üdvözlő beszédet mondotta el:

— A bensőnkben soha le nem omiott

magyar haza külső építése szemünk-látásra folyik. Bár az építők akaratán kívül, súlyos és nehéz körülmények között halad a munka, a bajtálló és a desperatiót nem ismerő magyar lélekben ennek a munkának sok-sok öröme és gyönyörűsége fénylik. A királyi ítélőtáblának az az ünnepélyes átése is

Üdvözlését hozta a vármegye és a város

Dr. Vitéz Nadányi János alispán Biharvármegye közönségének nevében beszélt. Beszédét arra a gondolatra építette föl, hogy az igazság az országok alapja. A történelmi igazságszolgáltatás gépe indult meg akkor, amikor az elszakadt területek egyrésze visszatért az ősi országhoz.

Dr. Soós István polgármester Nagyvárad város közönségének üdvözlését hozta.

— Nagyvárad, Szent László városunk kettős ünnepelni, — mondotta. — Ünnepélyének első része annak az örvendeges körülménynek szól, hogy az ősrégi nagyváradi ítélőtábla ma itt újból Szent István bírodalma kerületében és a magyar állam nevében megkezdheti működését, hogy visszaállítsa ezen a területén a jogrend, a törvényesség és a becsületes igazságszolgáltatás uralmát, amely egyforma mértékkel mér az a am minden egyes polgárával szemben, ellenében azzal az igazságszolgáltatással, amely itt ezer épület fala között 22 év alatt megnyilvánult. Hányszor távoztunk mi magyar ügyvédek, innen összetört lélekkel, midőn azt láttuk, hogy egy-két kivételről tekintve, magyar ember, magyar egyház, vagy magyar intézmény ügyeiben itt nem

találni a jogélet mai nagy válságából, s hogy népünket a jogbizonytalanságból tudják kivezetni a jogok és kötelességek megnyugtató bizonyosságából.

Aimásy Testvérek lakatos mesterek

Lakatos munkákat, vasszerkezeteket készít. Gépek szerelést és pontos javítást vállaljuk. Autogén hegesztés. Rimanoczy utca 10.

része ennek az építő munkának és mindannyiunkat mélyen áthat az a tudat, hogy a magyar bírósági szervezet kiépítésével az épülő hazának az alapjai körül járunk.

— Minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs és ezeken az erkölcsi alapokon felépített jogrend, jogrend, ami nemcsak a törvények betűiben él, hanem a mindennapi törvénytmondásban és igazságtételezésben nyilvánul. A magyar életnek a jogrendhez való vonatkozásában, avszázados történelmünk folyamán sohasem volt hiába, csuszamlások ott történtek, ahol a jogrendet nem a keresztény erkölcs és igazságossággal mérték. Keresztény magyar szíveknek nagy öröm annak a szemlélete, hogy a csakahaza önmagát építő energiái között ott feszül és ott dolgozik mindaz, ami a hazát nemzetibb, keresztényibb és a szociális igazságosságban tökéletesebbé fogja tenni. A magyar bírói morál a legmagasabb értékjelzés: ezért fog aere perennius értékeket szolgálni a haza építésének munkájához. A magyar bíró utja csak egy és egyenes ut: a törvények útja. És rá erre az utra a magyar bíró keresztény gondolkodásának fénye veti a világosságot, megközelíthető lesz a legmagasabb bírói cél, hogy a jogszolgáltatás igazságszolgáltatás is legyen.

— Ilyen gondolatok és érzelmek közepette köszöntöm Szent László királyi ősi egyházának nevében a magyar kormány magas képviselőjét, a magyar ítélőtábla esküt tett elnökét és üdvözlöm a sok szenvedést megátit és a Mindenható kegyelméből hazatért területeinkön a magyar igazságszolgáltatás napjának felragyogását.

Sulyok István püspök a református egyház nevében, mondott magas-szárnyalású igazi érző szívből fakadó üdvözlőszavakat.

igen hangzott el igazságos ítélet.

Ezután meleg szavakkal üdvözölte dr. Thury Kálmánt a Tabla élén s az ujonnan kinevezett bírói, főügyészi és tisztviselői kart köszöntötte.

Az ügyvédi és közjegyzői kar nevében...

Dr. Krüger Jenő ügyvéd az ügyvédi kar nevében beszélt.

— Az újra felállított nagyváradi királyi ítélőtábla mai megnyitó ünnepén, mely az egész magyar igazságteljes boldog ünnep, az ügyvédi kar, mint a magyar igazságteljes szerves része, szíve egész melegevel vesz részt. Az igazság templomába új papok jöttek, akik ma újra felszentelték a templomot. Azzal a mély tisztelettel hajlunk meg előttük, amely a magyar bíró az ország minden polgára, a rangban és vagyonban legmagasabb és az alárendeltségben és nyomorúságban legutolsó részéről egyformán megilleti. Azzal a mély tisztelettel, amellyel az ügyvédi kar magát nem kisebbíti, hanem felemeli.

— Mi idősebbek, megtanultuk jól a magyar jogot, a néptörvényeket, az egész román jogrendszert, s most a magyar jog legújabb két évtizedes, hatalmas fejlődéséhez kell magunkat beleműnk. A fiatalabbak román jogot tanultak, román nyelven s most az egész magyar jogrendszert, sőt még a magyar jogászai nyelvet is el kell sajátítaniuk. Ezért kell kérnünk az egész bírói kar jóindulatú támogatását nemcsak magunk, hanem ügyeink és ügyfeleink s az igazságszolgáltatás érdekében.

— Emberek vagyunk és gyarlók. Ennek tudatában szerénységre törek-szünk. — mégsem tudunk a mai ünne-

pen egy bár gyarló, de nagyon emberi érzést elfojtani. Ez az érzés a büszkeség! Büszkek vagyunk az ujonnan felállított nagyvárad királyi táblájára! De hogyan lennének büszkek, mi várad ügyvédek, mikor a tábla elnöki székében a nagyvárad ügyvédi kamará legutolsó magyar elnökét, dr. Thury Kálmán Öméltóságát látjuk az egyik tanácselnöki székben a mi régi vezérünket, dr. Medvigy Gabor Öméltóságát, aki most visszatért, hogy elfogadjon a táblájára egykori székét, akik mi, idősebb ügyvédek, annak idején olyan határtalan tisztelettel vettük körül, — a főügyési székben kisebbségi sorsunk és egyházi életünk fáradszóról harcosát dr. Gyöngyösi István Öméltóságát, az egyik bírói székben pedig egyik legkiválóbb és legkedvesebb kártyasunkat, dr. Borbély Lajos urat üdvözölhetjük.

— De éppen olyan közel állnak hozzánk dr. Sólyom Kálmán, Tripsó Károly és dr. Urszinyi József táblaírói

urak is, akik itt, a várad bíróságnál velünk együtt folytattak sokszor meddő és mindig kínos küzdelmet azért, hogy a román jogból a magyar emberre is igazság származzék.

— Engedjék meg ezek az urak, hogy velünk szemben ne csak mély tiszteletünket, hanem szeretetünket is kifejezésre juttassuk.

A szónokok sorát dr. Czegledy Miklós zárta be, aki a megőzött királyi közjegyzők nevében beszélt.

Az elnök indítványára általános lelkesedés közben határozta el, hogy hódoló táviratot küldenek a Kormányzónak s üdvözőlő táviratot az igazságügyminiszternek.

Az elnök meghatott szavakkal köszönte meg az elhangzott üdvözléseket, majd a teljes ülést berekesztette.

Az ünnepség után dr. Thury Kálmán táblaelnök a bíróságok és egyéb

testületek küldöttségeit fogadta.

Déli 1 órakor a Pannonia-szálló éttermében a teljes ülés tagjai és vendégei közös ebédet vettek részt, amelyen dr. Thury Kálmán táblaelnök pohárköszöntőt mondott, a kormányzóra, majd dr. Antal Istvánt, mint az igazságügyminiszter helyettesét. Az üdvözlésre dr. Antal István ugyancsak pohárköszöntővel válaszolt. Az államtitkár beszédét többször szakította meg viharos taps és éljenzés. Dr. Medvigy Gabor táblai tanácselnök az utolsó szó jogán szellemes szavakkal köszöntötte a kir. ítélőtábla vendégeit. Dr. Medvigy Gabor, aki Nagyvárad szülőtte és csillogó szónoki készségéről közismert, méltó szavakkal fejezte be a közös ebédet, amely a legjobb hangulatban, a délutáni órákban ért véget.

Szombaton délután agnoszkálták a repülőgépkatasztrófa áldozatait

Befejezte vizsgálatát a városba érkezett vegyes bizottság. Ujabb megdöbbentő részletek a szerencsétlenség lefolyásáról

Nagyvárad. Saját tud. Pénteken délután öt óra néhány perccor érkezett meg gépkocsin a városba a közlekedési minisztérium és a MALERT vegyes bizottsága, amely a repülőszerencsétlenség körülményeit volt hivatva vizsgálni. A katonai és polgári vegyes bizottság azonnal a szerencsétlenség színhelyére hajtatott, a sötétség korai beállta miatt azonban félbehagyta a vizsgálatot és szombat reggel 9 órakor folytatta.

Tíz óra után néhány perccel kiszállt a kirendelt tiszt orvos és közölte, hogy a holttesteket délután a Rulikovszky-temető halottas házába szállítják, ahol az agnoszkálás megtörténik. A tiszt orvos felkérte a szerencsétlenül járt hozzátartozóit, hogy közzöljék a hatósággal azokat a különleges ismertető jeleket, amelyek a tűznek nem eshettek áldozatul. Főleg a fogakra — aranyfog, plombált fog — és ékszerekre vonatkozólag kért kimerítő közléseket.

Népvándorlás

a szerencsétlenség színhelyén

Szombaton már a hajnali órákban nagy csoportokban keresték fel a nagyváradiai a szerencsétlenség színhelyét; mindenki látni akarta a lezuhant repülőgépet és a még mindig füstölgő, üszkös romok között az éjszaka folyamán szennessé feketedett áldozatokat, de a kirendelt rendőr- és csendőrségi különítmény nagy szigorral tartotta távol az érdeklődőket. A bizottság tagjai is szigorúan ragaszkodnak ahhoz, hogy

senki ne juthasson a repülőgép roncsainak közelébe addig, amíg a vizsgálat be nem fejeződik és az áldozatokat el nem szállították.

Még a hozzátartozókat sem engedték a szerencsétlenség közvetlen közelébe.

A domb aljában elhúzódó úton a gépkocsik hosszú sora várakozott és a több fokok hidegben és havazásban órákon át kitartottak az elhunytak mélyen megtört rokonai és barátai.

Simkó Károly a hős szerelő

Délután 11 óráig egyedül Simkó Károly szerelő holttestét szállították el, akinek személyazonossága iránt kétség nem fogott fenn, mert ő volt az egyetlen, aki teljes öltözetben ért

tól végzet.

Amint a vizsgálat eddigi megállapításaihoz kiderül. Siukó Károly szerelő, aki elsőnek ugrott ki a lángborult gépből, könnyen megmenekülhetett volna, de ő halálmegeveitő bátorsággal és lelkiismeretességgel a baj-

ba jutott utasok segítségére sietett és az ajtón keresztül többeket ki is szabadított a már égő gépből. A kimentetteket biztonsága helyezte, újból visszatért és ekkor robbant fel a benzintartály s a motor egy darabja szétromosolta a fejét.

Hogyan folyt le a katasztrófa?

Egyébként most már kezd tisztázódni a szerencsétlenség lefolyása, amit eddig az egymásnak ellentmondó adatokból nehéz volt megállapítani.

A repülőgép elérkezvén a légi kikötő fölé rádióösszeköttetést létesített a kikötőparancsnoksággal. Megkapta a szükséges utasításokat, közölték vele a szél irányát. A szikratávírász jelentette, hogy minden rendben van, le szállnak. Ekkor következett be a motorhiba. A repülőgép, amely már le szállni készülődött, tehát sebességét lecsökkentette, a baloldali motor kihagyása következtében megbillent. A pilóta, hogy a gép egyensúlyát visszanyerje, erőteljesebben rákapcsolta a jobb motort, ekkor azonban beugrott a bal motor is. A gép egy nagyot billent és a repülőtérről mintegy 1000 méternyire a domb tetején földet ért. Talán nem történt volna semmi baj, ha a pilóta sik területen futtathatta volna a gépet, észrevette, hogy a domb a menet irányában erősen lejtősödik s ezen a terepen a gép föltétlenül felborul. Midőn a gép visszapatant a levegőbe, a pilóta még több gázt adott a motornak, hogy újra felemelkedhessen. A lecsökkentett sebesség következtében azonban a repülőgép nem bírt felemelkedni, ismét megbillent, egy fordulatot tett, visszazuhant a földre. Közben a gép bal szárnya, amely már a földreestől megroggályodott, a centrifugális erő következtében levált a gépről és egy útszéli fához vágódott. A motor begyulladásá következtében az egyik tartály felrobbant és a gép égni kezdett. Ekkor ugrott ki a gép hátul elhelyezett ajtaján Simkó Károly szerelő és az egymást követő kisebb robbanások közepette megkezdte az utasok kimentését a már lángokban álló gépből.

A utasok felugráltak helyeikről és az ablakokat igyekeztek kitörni, de nem boldogultak velük.

Ezalatt a mintegy 200 méternyire gyakorlatkozó katonák is az égő gép utasainak segítségére siettek, de mikor körülbelül 100 méternyire voltak a géptől, bekövetkezett a hatalmas robbanás, amely a gép egész első és középső részét szétvetette.

Több mint 500 liter benzin robbant fel és ennek hatalmas hőfoka pillanatok alatt valósággal megsütötte a bennülőket.

Egyedül a gép hátsó, úgynevezett farokrésze maradt viszonylag sértetlen állapotban. A roncsok hatalmas lánggal égtek és az odaérkezett katonák a hátsó rész ablakait beverve

Elszállították a holttesteket és megkezdték a roncsok eltakarítását

A bizottság szombaton délután fél 12 órakor fejezte be a vizsgálatot s a kirendelt katonai különítmény és a városi mentők hatósági ellenőrzése mellett megkezdték a holttestek elszállítását és a gép roncsainak eltakarítását. A holttesteket egyenként emelték ki az üszkös romhalmazból. Ráismer-ni egyikre se lehet. Agnoszkálásukat azonban bizonyos mértékben megkönnyíti az a körülmény, hogy a holttestek mellett csodálatosképpen csak félig égett jegyzetkönyveket, pénztárcákat találtak. Csupán Pártos László azonosságát tisztázták már a színhelyen, akinek sérvkötője éppen maradt.

Az áldozatokat nagy gondal tehergépkocsikra helyezték és a Rulikovszky-temető halottasházába szállították. Délután megtörtént az agnoszkálás és az áldozatokat kiadták a családoknak.

Meghalt a szerencsétlenség tizenharmadik áldozata

Pénteken az esti órákban meghalt Pártos Lászlóné, akit mint tegnapi

Minden Orion rádiókereskedésnél kapható.

Bemutatta **Fülöp Karoly** rádió és elektromechanikai vállalat Nagyvárad, Rákóczy-út 25. sz.

Bemutatta a **"MUSICA"** Rácz Ernő cég. Rákóczi-út 9. sz.

igyekeztek még kimenteni a bennmaradottakat, mialatt egymást követték a kisebb robbanások. A katonák a közelben lévő kútból hordott vízzel hozzáfogtak a tűz oltásához, amit a rövidesen kivonult tüzoltóság egy félórás megfeszített munkája fejezett be. A romok azonban tovább is füstölögtek sőt szombaton délután az eltakarítási munkálatok alkalmával ismétlően lángra lobbantak a gépben felhalmozott lapkótegek és levelcsomók.

számunkban megirtuk, igen súlyos sérülésekkel szállítottak be a Bihar-megyei Közkórházba. Az orvosok már akkor megmondották, hogy felépüléséhez nincs remény. Elhunytával tizenháromra szaporodott a halalos áldozatok száma.

A halottak névsora

Pénteken este egyébként elhagyták a közkórházat a könnyebben sebesült utasok, egyedül dr. Ruppert Leó budapesti ügyvéd maradt ott, akinek felsérülése még néhány napi ápolást igényel.

A Magyar Távirati Iroda a MALERT-től nyert adatok alapján hivatalosan is kiadta a repülőszerencsétlenség halalos áldozatainak névsorát, amely a következő:

Rosenfeld József, Rosenfeld Józsefné, Pártos László, Fenyő Sándor Reichardt Ernő, Weiss Rezső, Hollós Jenő, dr. Konrad Béla, Liebermann Sándor, továbbá a gép három főnyí személyzete: Duló Mihály forgalmi pilóta, Küpry Tihor szikratávírász és Sinkó Károly szerelő.

DIÁK-KAPTÁR

*

Első kísérletünk 1923 telén Debrecen kilenc iskolájában folyt le. Azt a gazdasági feladatot kapták a tanulók, mutassák meg, ki tud előteremteni 10 pengőt a maga erejéből. Négy hónap alatt 6429 pengőt szerzett a debreceni fiatalság...

Igy kezdődik az a füzet, amit a napokban hozott címre a posta. A Diákkaptár Szövetség küldte el évi beszámolóját, amiből a trianoni kényszerzubbonyban élt magyar előtt új, szebb világ kapui tárulnak fel. A sok társadalmi csodabogár között, amivel az unalmozó nagyurak vagy a szereplési viselkedésből fűtött emberek a magyar közéletet agyonbolgatóják, van tehát egy olyan mozgalom is, amely az élet alapjainál, a fiataloknál kezdi meg komolyan és életrevaló reálitással a nemzetépítőmunkát.

A kaptár a méhek munkahelye. Mit akarnak tehát a diákok ezzel a kaptárral? A kis füzet szép sorjában válaszol erre a kérdésre és hatvanhat oldalon számol be részletesen a magyar diákság dícséretes munkájáról.

*

Gyermekeinkbe, ifjúságunkba bele kell nevelni az érdeklődést a gazdasági élet iránt, a vonzódást a szabad pályák felé, fel kell kelteni bennük az egyéni kezdeményezés, az önálló vállalkozás szellemét.

Magyarország kormányzója szólni beszédében így jelölte meg az ifjúság nevelésének helyes útját és szavai ma már az ország 400 iskolájának falain hirdetik az okosabb magyar életforma hajnalhasadását. A Diákkaptár Szövetség vezetősége ezeket a nemzetgazdaság jövője szempontjából oly klasszikus és iránymutató gondolatokat választotta jellegjéül és munkássága alapvéül. Így munkásságának az a célja, hogy a fiatalságot már a középiskolában rászoktassa a fakarékosságra, élelmességre, egyszóval gyakorlati módon előkészítse a mindennapi élettel való, eljövendő nehéz küzdelmekre.

Amint a beszámoló írja, a gondolat és munka elindulása sok akadályba ütközött. Az első szárnyasapásokat megakasztotta egy nagytekinthető pedagógusnak az az aggodalma, hogy a diákkaptár mozgalom „anyagias gondolkodással fertőzi meg fiatalságunk lelkét.” A magyar vaskaposságnak ez a jellemző megállapítása tíz évi kényszerpihenőre utalta a diákkaptár mozgalmat, amely azután 1938. decemberében Teleki Pál kivására újra megindult. A kísérleti év fényes sikerrel járt és a diákkaptár mozgalom a debreceni kerületről az egész országra kiterjedt. A múlt iskolai évben már 37 magyar város valamennyi középfokú iskolájában tevékeny munkába lendült a diákszorgalom.

*

Az a számok mindennél jobban beszélnek. Az országban 67.650 diákot sikerült beszervezni a gyűjtőmozgalomba s ezek 5 hónap leforgása alatt 718.877 pengőt gyűjtöttek szorgalmas munkával. A mozgalom megkezdése előtt ez az óriási összeg mondhatni kárba veszett. A diákok nem törődtek azzal, hogy mellékjövendelmük legyen, míg most, hogy ügyességüket és szorgalmukat teszik próbára, szinte a semmiből teremtik elő tekintélyesre gyűlő tőkét.

jüket. A gyűjtés nemcsak az iskolai évben, hanem a szünidőben is folyik. A diákok különféle munkaalkalmakat keresnek, vagy tehetségükhöz mértén olyan cikkeket gyártanak, amelyeket könnyen és jó pénzért el tudnak helyezni. Budapest, Debrecen, Kassa, Komárom, Miskolc, Pécs, Szeged, Székesfehérvár, Szombathely városok és környékük iskoláinak diáksága az elmúlt évben nagyszerű eredménnyel tett bizonyosságot a magyar ügyességről és élelmességről.

Érdemes szóról-szóra idézni a beszámoló egyik fejezetét, amely arról szól, hogyan tud pénzt szerezni egy berettyóújfalui kisdíák:

„Bagdi Jenő 4-ik osztályos tanulót 10 év múlva remélhetőleg mint jónévű vállalkozót fogják ismerni az üzleti világban — írja a beszámoló — A télen minden háznál megszerezte a fűrészpont, ahol fát aprítottak, mert volt egy hentes, akivel megegyezett, hogy fűstüléshez bármilyen mennyiséget átvesz tőle és eszontban fizet. Később kiderült, hogy ez a gyerek főbb eszontot szállított be a Hangyához, mint diáktársai együttevve. Nyáron két hónapon át eszelt és 100 pengőnél többet keresett. Dolgozott azonkívül napszamba és a tejkijordás és hozott havi 150 pengőt a konyhára. Téli salátából 23 pengőt árult, a télen nyúlhajításnál napi 2 pengő volt a keresete. Hordott ezenkívül eszomagokat, állítgatott kuglipályán bábukat és fűvesszőszedéssel is foglalkozott. A múlt nyáron napi két órai elfoglaltsággal 50.000 drb. selymhernyón 87 pengőt szerzett.”

Egy másik, még fiatalabb diák, Maár Tihamér harmadik osztályos tanuló a következőképpen ügyeskedett:

„A nyáron végigjártam a kerékpárral a környékbeli uradalmakat, — jelent a mozgalomnak. — Megmondtam a lovászoknak, hogy a lenyírt lószőrért meg amit kitép a vakaró, szívesen adok dohányt. Mikor egy hónap múlva újból végigjártam ezeket a helyeket, 35 pengő ára szőrt kaptam nem egészen 5 pengőnyi dohányért. Ez nem ötlet, hanem elv. Ne legyünk poecékolók, különösen olyan anyaggal, amiből behoza-alra szorulunk. Ha megnézünk egy hangszerárjegyzéket, feltűnik, hogy abban orosz lószőrrel bevont hegedűvonót hírdetnek. Tapasztalatból tudom, hogy a magyar lószőr finomabb szálú és rugalmasabb.”

*

Szinte vége s hossza sincs a sok tanulságos, buzdító példának. Az ember gyönyörűséggel olvassa, hogy a magyar középiskolás ifjúság mennyi találmánnyal, mennyi ráteremtéssel tud magának tisztességes jövedelmet biztosítani. Régebben az ilyesmire nagy előszereléssel azt

mondták, hogy „amerikai szellem”, holott nem kell Amerikába mennie a magyarnak ötletességet kölcsönkérni. A találmányság és ötletesség egyenesen magyar sajátosság, amit azonban sok évtizedes neveléssel szinte kiöltöttek belőle. Mintha csak szándékosan történt volna, eddig iskoláinkban szinte elfelejtették a gyermekekkel, hogy nemcsak szabad, hanem szükséges is gondolkozni és egyáltalán nem szégyen az, ha az ember „nagán segít ahelyett, hogy mindig más támogatására lesne.

Örvendetes tény, hogy a magyar iskolákban megindult a gyermekeknek a gyakorlati életre való nevelése. Nem álmódorásokkal vagy klasszikus és a mindennapi életben legtöbbször vajmi keveset érő, elvont tudományokkal kell törekedni a magyar diák fejét, habár a maga helyén ennek is létjogosultsága van. De az iskolából kikerült ember amugyis olyan könnyen és gyorsan elfelejti mindazt a jót és szépet, amit az iskolában sok éven át mesterségesen beplántáltak. Szembetalálja magát a csúf és sok „erőpróbát” követelő mindennapi élettel. Ezzel pedig csak úgy lehet a maga érdeme szerint elbánni, hogy az ember minden pillanatban feltalálja magát és nem hagy ki semmi olyan alkalmat, ami boldogulását elősegíti.

A diákkaptár mozgalom ezen a téren bír óriási jelentőséggel. Gyakorlati érzékű, mindennapi életre felkészült magyarokat nevel, akik élelmességükkel nemcsak a maguk, hanem a nemzetközösségnek is nagy hasznára lesznek majd az életben. Elősegíti a magyar társadalmi fejlődés kibontakozását a vállalkozó szellemű, egészséges érzékű üzletemberek kitermelését és hozzájárul ahhoz, hogy a magyar gazdasági élet hovatovább a saját lábára álljon. Mert mindaddig hiába hozzák a törvények özönét, amíg a különböző sorszámu zsidótörvények alkalmazása folytán kiszoruló elemek helyét a gazdasági térben arra alkalmas magyar fiatalság nem tudja bejőltetni. Maga a törvény megfelelően képzett, vállalkozó szellemű keresztény magyarok hiányában még nem tudja megoldani a gazdasági élet átállítást.

Igen hasznos volna, ha a felszabadult területek iskoláiban is rövidesen megindulna a csonkaországi mintára a diákkaptárak szervezése. A mi fiatalságunk lelkében, amely huszonkét kisebbségi év alatt sokkal szerényebb körülmények között nőtt és a viszonyokoz való alkalmazkodást jobban megtanulta, termékeny talajra találna a mozgalom. A kisebbségi sorsban szerzett eredményeket a diákkaptárak rendszere csak tovább fejlesztené fiainkban.

Arvay Arpád.

Vásároljunk a Baross Szövetség tagjainál!

Székely üzlet!

Urmössy és Eördögh
férfi- és női szövetek,
selyem, vászon

Budapest IV., Petőfi Sándor-u. 3. udvarban.

Koepfnerne és Társa
Budapest IV., Haris-köz 2.

függönyanyagok,
butorcretonok,
butorszövetek,
ostorok, falyok,
női divatcikkok

Telefon: 187-308

Postafatarekponzter, csekszámlaszama: 12.405.

Megkezdődtek a magyar—szlovák gazdasági tárgyalások

Pozsonyból jelenti a Budapest. Tegnap délelőtt idterkezett a magyar gazdasági bizottság. A bizottság szlovák illetékes tényezőkkel új szlovák-magyar árucserre megkötésnek ügyében fog tanácskozásokat folytatni. A tárgyalások körülbelül egy hetet vesznek igénybe.

Cáfolják, hogy a francia miniszterek együttesen elhatározták lemondásukat

Rómából jelenti: A Popolo di Roma Bernen át jelenti, hogy a Flandin, Huntziger, Darlanból álló úgynevezett hármass bizottság pénteken ülést tartott, amelyen jó forrásból származó értesülés szerint több miniszterrel folytatott tanácskozás után elhatározták a kormány lemondását.

Vichyből jelenti a Havas: Hivatalosan megcáfolják azokat a külföldi sajtóhíreket, amelyek szerint a francia miniszterek együttesen elhatározták lemondásukat, hogy Pétain számára könnyebbé tegyék a kibontakozást.

A budapesti

MERINO

posztókereskedelmi r. t.

Nagyváradon

Rákóczi-ut 3-ik szám alatti fióküzlete február elsején megnyílik

Bevonják a forgalomból a nem rég kibocsájtott kétfilléreseket

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A közönség köréből ismételtelen merültek fel panaszok, hogy az acélból vert két fillérest könnyen össze lehet tévesztetni a tíz filléressel. A nehézségek kiküszöbölése céljából a hivatalos lap közölte, hogy a pénzügyminiszter elrendelte, hogy az acél két filléreseket recés peremmel kell készíteni. A Magyar Nemzeti Bank január 20-tól kezdve csak recés peremű két filléres acél érméket hoz forgalomba. Az eddig forgalomba került két filléreseket a folyó év április 30-ig recés peremű acél két filléresre való átcserélés végett a Magyar Nemzeti Bank budapesti főintézetéhez és vidéki fiókintézetéhez, illetve a visszacsatolt keleti és erdélyi területen lévő kirendeltségeihez be kell szolgáltatni. Április 30-át követően a síma peremű két filléres acél érmék többé nem törvényes fizetési eszközök és azokat fizetési eszközüll elfogadni senki sem köteles.

„Szenvedések és gyötrelmek várnak reánk” — mondotta Glasgovban Churchill

Stockholmból jelenti a NTL.: Churchill miniszterelnök pénteken este Glasgovban mondott beszédét és többek között ezeket mondotta:

— Olyan veszélyek között élünk, amelyeket elhanyagolva romlást hozhatunk magunkra. Még sok hónapig el kell viselni a háború következményeit, anélkül, hogy azokra megfelelően válaszolhatnánk. A szenvedések és a gyötrelmek várnak ránk. Beszéde további során kijelentette, nem akarja azt állítani, hogy a háború további folyása síma lesz, azonban,

hogy hogyan végződik, arra a legesélyesebb kétség sem állhat fenn. Utalt az Egyesült Államok segítségére, majd heves szidalmakban tört ki Németország ellen, amelyről elismerte, hogy Európa nagyrésze birtokában van és hogy hadseregét csaknem az egész szárazföldön tetszése szerint mozgathatja. Beszéde végén ezt mondta:

— Remélem, hogy ennek az évnek a végén, vagy a következőnek a kezdetén már sem szárazföldön, sem levegőben nem leszünk alsóbbrendűek.

Churchill ragaszkodik az USA hadbalépéséhez

Washingtonból jelentik: (Német Távirati Iroda.) Wheeler demokrata szenátor Churchill Glasgovban mondott beszédével kapcsolatban kijelentette, hogy Churchill ragaszkodik az Egyesült Államok hadbalépéséhez. Harry Hopkins Roosevelttel külön kiöltötte, jelenleg azért tartózkodik Londonban, hogy megállapítsa, mit kell az Egyesült Államoknak jelenleg tenni, hogy hadat ne üzenjen. Wheeler annak a véleményének adott kifejezést, hogy Anglia az Egyesült Államoktól nemcsak hajókat és repülőgépeket akar kapni, hanem azt szeretné, hogy az Egyesült Államok ezeket a hozzátartozó legénységgel együtt küldjené Angliába. Minden amerikai tisztaban kell lennie azzal, hogy Roosevelttel az Egyesült Államokat nem lépésről-lépésre, hanem ugrásszerűen viszi bele a háborúba.

„Vannak bizonyos kérdések, amikről most nem nyilatkozhatom”

A berlini bolgár követ Szófiába utazott. Szófiában a német-bolgár gazdasági kapcsolatokat tárgyalják meg

Belgrádból jelentik (MTI): Draganov berlini bolgár követ pénteken délután átutazott Belgrádon Szófia felé. A vasúti kocsiban felkereste Stoilov belgrádi bolgár követ és hosszasan tanácskozott vele.

A berlini bolgár követ fogadta az újságírók kisebb csoportját és érdekes nyilatkozatot tett. Közölte, hogy 2-3 napos szófiai tartózkodásra készül, de nem tartja kizártnak, hogy 10 napig is Szófiában kell maradnia. Utazásának célja a rendes jelentéstétel. Az újságíróknak arra a kérdésére,

hogy van-e valamilyen különleges megbízatása a német-bolgár viszonyban, a követ nemleges választ adott, de elismerte, hogy vannak bizonyos kérdések, amelyekről most nem kíván nyilatkozni. Szófiában különösen a német-bolgár gazdasági kapcsolatok kérdéseit kívánják megvitetni, amelyeket a jövőben nagyobb figyelemben részesítenek, mint a múltban. Kijelentette még, hogy a szovjet-bolgár kapcsolatokat nagyon szívélyesen és ezt a körülményt Berlinben is kedvezően ítélik meg.

Bulgária mindent elkövet, hogy a háborút kikerülje

Belgrádból jelentik: Draganov, Bulgária berlini követe jelentéstételre Szófiába utazott. Belgrádban nyilatkozott a Politika munkatársának:

— Bulgária a maga részéről mindent elkövet arra, — mondotta, —

hogy a háborút kikerülje és a békét megőrizhesse. Ilyen irányban a jövőben is mindent el fogunk követni és mondhatjuk, hogy amennyiben a béke tőlünk függ, meg fogjuk őrizni. Meg akarjuk védeni érdekeinket, szabadságunkat és függetlenségünket a jelenlegi háborús helyzetben.

Minisztertanácsot tartott a kormány

Budapestről jelenti a Magyar Távirati Iroda: A kormány tagjai pénteken délután 5 órakor Teleki Pál gróf miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács folyó kormányzati ügyeket tárgyalta. A tanácskozás este 11 órakor ért véget.

Szódavíz
olcsón bármikor otthon készíthető
Palackok és szénsavpatronok kaphatók és cserélhetőek

TÖRÖK

vas, fés ték és háztartási cikkek kereskedésben.
Rákóczi-ut 2. — Bazár épület.

Török kávédaráló. Bosznának mohamedánok lakta vidékén készítették ezt a nemesveretű, finom kávédarálót. Eredeti törökforma, készítőjének jelzésével. Magántulajdonban.

Több mint 300 esztendeje

hogy a kávédarálót feltalálták. Ősi szárszám. Művészi kidolgozása mutatja, hogy mindenkor értéket jelentett és megbecsülték.

Jó kávédaráló egymagában azonban nem elég a kávéfőzéshez. Ahhoz más is szükséges. A törökök, habár bőven volt is babkávójuk, szerencsندیóvirággal, koladióval egészítették ki a kávé jó tulajdonságait. Mennyivel egyszerűbb ez ma! Csak hozzá tesszük a **Franck**-kávépötléket, azt, amelynek dobozán a megbízhatóság jelét, a kávédarálót látjuk.

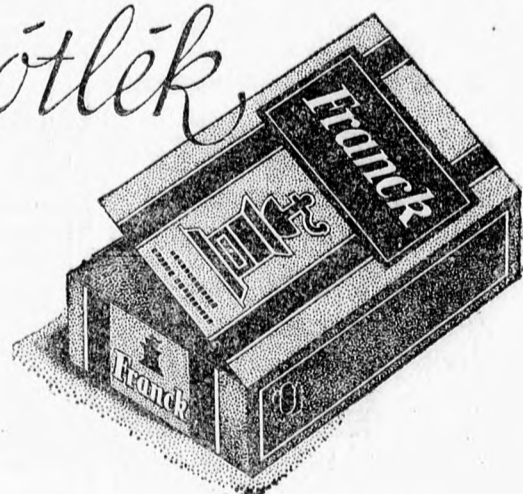
Pompás szín, kiváló zamat, étvágygerjesztő illat, tökéletes finom íz:

A megbízhatóság társjelvénye!

Franck

kávépötlék

Roosevelt „ötödik hadosztálya”

Irta: Csiszár Béla

Bizonyos idő óta furcsa jelenségnek tanúja az európai szárazföld: az Újvilágból egyre-másra érkeznek a követek, a külön kiküldöttek, a katonai, politikai, geopolitikai, katonapolitikai, egészségügyi és még ki tudja milyen megbízatásban utazó miniszterek, katonák, diplomaták, akik mind szemleutára érkeznek, diagnózist csinálni az új rend felé menetelő Európáról, de főként konzultálni a nagybeteg brit oroszlánt.

Kezdődött a dolog Sumner Welles amerikai külügyi államtitkár múltévi kiküldetésével. A kiküldetés híre akkor nagy fellélekzést keltett Európaszerte: hátha Roosevelt békét közvetített és a háború véget ér? Sumner Welles azonban hallgatagon és némi fanyar mosollyal végigutazott express-tempóban a négy nagyhatalom területén, azután hajóraszállt és visszazárt az Újvilágba. Utja eredményeként csak annyit tudunk, hogy a külügyminiszter-helyettes azóta meg adta zabb ellenfele a tengelyállamoknak és Hullal, főnökével együtt elkecseregett támogatója Nagybritániának. Sumner Welles Taylor, Roosevelt külön kiküldötte követte a Vatikánnál. Ő sem időzött sokáig Európában: néhány hónapos tartózkodás után — azt hisszük — végkép búcsút mondott az Óvilágnak.

Mindez csak a kezdet volt, Roosevelt ügynökei, hírnökei és követei azóta özönlnek el Európát, helyesebben Angliát, amióta a szigetország nap nap után a legsúlyosabb csapásokat szenvedti el a német légiertől és a német partraszállási veszélye állandóan félelemmel tölti el. Annak idején a nyugati hatalmak, majd Amerika is nagy garral kezdte használni a „fifth colonne”, azaz az ötödik hadoszlop elnevezést: a fogalom annak a megjelölésére szolgált, hogy az ellenfél félig-kémeket, kipuhatoló ügynököket küld a másik országba, úgynevezett propaganda-különítményt, amely ott kellően megpuhítja a kedélyeket, alkalmassá teszi a talajt és szorgosan kikémléli a hangulatot, a közvélemény felfogását. A nyugati hatalmak és Amerika volt a legjobban felháborodva az „ötödik hadoszlop” miatt és most azt látjuk, hogy nemcsak Anglia szervezett minden ötödik hadoszlopnál zétágazóbb és szentítlesebb „diplomáciai” különítményt a washingtoni angol nagykövetségen és amerikai városok angol konzulátusain, hanem az amerikai elnök is valóóságos expedíciót

szervezett meg külön kiküldöttekből és személyes követekből az európai terep felderítésére és az angolai kipuhatolásra. Vegyük csak sorra, kik is érkeztek újabban az Óvilágba?

A különböző amerikai tábornokokról és tengerészeti szakértőkről nem is szólva, akik a Clipperen megérkeztek Lisszabonba, átszálltak a londoni utasgépre, egy nőtöl töltöttek Angliában, miután éppen olyan nyomtalanul és sietve elmentek, mint ahogyan jöttek, nemrég megérkezett a titokzatos Donovan ezredes. Senki sem tudta, miért jött, talán még maguk az angolok sem. Donovan érkezését éppen úgy cáfolták, mint elindulását, végül is a rejtélyes amerikai tiszt megjárta a londoni pusztilás színterét, tárgyalt minden illetékesel, s mikor még arról adtak hírt, hogy még el sem indult Európa felé, Donovan már Kairóban bukkant fel és útban volt Wawell tábornok, a középkeleti angol haderő főparancsnokának főhadiszállása felé, valahol Bardia és Tobruk között. Donovanról azóta se tudjuk voltaképpen, hol van, merre jár. Egyes jelentések szerint már az arab világ hangulatát puhatolja, más hírek arról tudnak, hogy még a megnevezett Franciaországban érdeklődik de Gaulle, a pártító francia tábornok mozgalmának kiterjedése iránt.

Azután útrakelt Hopkins volt kereskedelmi miniszter, aki, mivel a volt londoni amerikai nagykövét, Kennedy utódjának kinevezéséhez a törvényhozás hozzájárulása szükséges, ez még késik, mint az elnök második számú külön megbízottja indult Londonba. Hopkins érkezését az angolok nagy reménykedéssel fogadták. Három órás tárgyalása Churchilllel a szigetországban nagy érdeklődést keltett. Alig telt egy-két nyilatkozatot Londonban, már újabb kiküldött képviselődt Newyorkban, Murphy ezredes, akit Weygand tábornokhoz utalt az elnök, tárgyaljon a franciák földközi-tengeri gyarmatainak bérbeadásáról és tudakolja meg, nem lehetne-e Anglia mintájára Franciaországtól is bérbevenni egy-két gyarmatot? Murphy megérkezett, de azóta nyomaveszett. Ma sem tudják hollett.

Bullit távozása óta üresen állt a franciaországi amerikai követi méltóság. Roosevelt annaktidején úgy nyilatkozott, hogy a franciák németekhez való közeledése miatt azzal bűnhődnek majd, hogy az Egyesült Államok nem tart Vichyben követet. De amilyen váratlan volt ez az elhatározás, éppen olyan gyorsan meg is változtatták Washingtonban s c héten már meg is érkezett az ideiglenes francia fővárosba Leahy tengernagy, az elnök régi barátja. Leahyt a franciák nagy ünnepélyességgel fogadták, a francia sajtó zeng a dieshimnuszoktól és az örömtől, csak nagyon nehezen lehet titkolniok a kárörömet, hogy nekik már van amerikai követük. Németországban azonban... Németországban mindenesetre élesen figyelik Leahy kísérletezéseit, akinek az a feladata, hír szerint, hogy kiderítse, lehet-e egyáltalán várni valamit Angliának és Amerikának Franciaország jelenlegi vezetőitől.

Az elmúlt napokban máris további vendégek érkezését jelentették: megkapta az európai beutazási engedélyt

és angolai szemleutára jön Wendell Willkie Roosevelt megbukott elnökjelöltje és — legújabbban — Parran orvostábornok az Egyesült Államok közegészségügyének legfőbb vezetője. Willkie az „old boy” Willkie a saját szemével akar meggyőződni, hogy tényleg olyan borzasztó-e a helyzet

Angliában, mint a hadijelentések és a sajtó leírja; ha igen, valószínűleg ő is az elnök első támogatója lesz a jövőben. (Nem lehetetlen, hogy Roosevelt küldi ki őt is?) Parran orvostábornok szombaton indult Londonba. Ő ugyan — mondotta nyilatkozatában — csak a közegészségügyi tanulmányozza majd, de a vele utazó négytagú bizottság az angol polgári közlekedés és szállítás kérdéseit is ellenőrizni fogja.

A német sajtó a tavaszi nagy támadás előttre még további amerikai vendégeket jósol Angliának.

Adókedvezményben részesítik azokat a háztulajdonosokat, akik többgyermekes családoknak adják bérbe házukat

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Szociális okokból a pénzügyi kormányzat különféle adókedvezményeket nyújt azoknak a háztulajdonosoknak, akik többgyermekes családoknak adják bérbe házukat, vagy pedig házukat egyenesen több gyermekes családok házának nyilváníttják. Azoknál a háztulajdonosoknál, akiknél a többgyermekes bérlők száma a ház lakóinak legalább felét teszi ki, a házadó és a járulékok 5 százalékát, ha a

többgyermekesek száma legalább 60 százalék, akkor a házadó és járulékok 6 százalékát, ha a 70 százalékot is meghaladja, akkor a házadónak és a járulékoknak 10 százalékát kell utólag törölni. Azokat a házbirtokosokat, akik bárhol levő házukat kizáróan többgyermekes családoknak adják bérbe, minden lakás után külön gyermekenként 5 százalék adókedvezményben részesítik addig, míg a kedvezmény feltételei fennállanak

Feljegyzések

Ha a sok öröm közé néha egy kis öröm is keveredik, akkor ezt kétszeresen érezzük és élvezzük. Bizony ránk is fér egy kicsi az örömből, mert ez a képéből kivetkőzött, elszíndósodott város lépten nyomon tartogat a számunkra kellemetlen, sokszor vérforraló meglepetéseket. Nincs egy nyugodt napunk: hol a zsidó üzemek, vállalatok, hol a nagykereskedők, hol a zsidó bankok, hol szegényletes befolyásuk hiúsítják meg a keresztény magyar let kibontakozását. Nincs az a nap, amelynek meg ne lenne a maga panasza.

Azért emlékezünk meg kitörő örömmel a keresztény magyar orvosok tegnap esti vacsorájáról.

Tavaly szeptemberben, a bevonulást megelőző napok egyikén néhány fiatal magyar orvos buzdítózkodására megbeszélésre gyűlt össze a város keresztény magyar orvosi kara. Összefacsarodott a szívem, amikor az összegyűlteket megszámoltam: tizenkét keresztény magyar orvos volt Szent László városának a román megszállás utolsó évében. Tizenkét magyar orvos mellett tömött sorokban sorakoztak fel a zsidó és román orvosok. Ezekre volt bízva Nagyváradon a magyar élet, a magyar nép egészsége, a magyar családok gyermekéldása.

Tizenkét keresztény magyar orvosai indult el itt az új magyar élet. A tizenkét orvosban azonban, különösen a fiatalokban annyi lelkesedés, annyi kemény és határozott elszántság lángolt, hogy teljes reménységgel nézhettünk a jövőbe. Itt-ott történtek próbálkozások — vajjon van-e buza konkoly nélkül — hogy rést üssenek a világos és megalkuvást nem tűrő elven. A társadalmi megkötöttségek és kapcsolatok egymásik idősebb orvoson, vagy közéleti nagyságon keresztül megpróbálták

az új idők szellemének kijátszását. Hogy ezek a próbálkozások jó részben nem sikerültek, az a vármegyei tiszt főorvosának, dr. Tóth Ernőnek az érdeme. Az ő megalkuvást nem tűrő gondolkodása vigyázott arra, hogy az orvosi kar lassu, de biztos átalakulása féluton meg ne álljon.

A tegnapi orvosi összejövetelen már 45 keresztény magyar orvos vett részt. Nem is egészen öt hónap alatt majdnem megnégyszereződött a keresztény magyar orvosok száma. Ez a tény arról biztosít bennünket, hogy az átalakulás folyamata feltartóztatlanul megy előre.

A tegnapi orvosi összejövetelen bucsuztatták el egyébként dr. Tóth Ernő tiszt főorvost, aki más beosztást kapott és most távozik városunkból. A meleghangú bucsuszerzőn kívül az az ő legnagyobb elégtétele, hogy 45 keresztény magyar orvost látott maga körül és az a biztos tudat, hogy ez a szám most csak növekedni fog. Ez a mag, amit ő elvetett, ma már terebélyes fává nőtte ki magát és meghozza nagyon is hamar üdvös gyümölcsseit.

Dr. Verzár István orvoskamara elnök, igazgató főorvos üdvözlő beszédében rámutatott arra, hogy a keresztény magyar orvosok száma hogyan változott ebben a városban az évtizedek forgása alatt. A hanyatlás már akkor kezdődött, amikor a zsidóság rávetette magát Nagyváradra. A román uralom alatt tovább folyt a zsidóság térhódítása, úgy hogy tavaly szeptemberben eljutottunk a szegényletes tizenkettes számhoz. Hála Istennek, ma már túl vagyunk ezen a mélyponton.

A mostani 45-ös számnak kétszázra, háromszázra kell emelkednie, hogy Szent László városa ezen a téren is lemossa a zsidó és román rabság szegényét. (P. I.)

MERANO

szálloda

Budapest, IV., Bécsi-utca 2.

Központi fűtés. Hideg-melegfolyóvíz. Pensiórendszer. Igen mérsékelt árak. Olcsó havi bérlet.

A legkellemesebb családi ház a Belváros szívében

BOLGÁR-GÖRÖG ELLENTÉT A BALKÁNON

Revíziós feszültség Dél-Trácia és az Egei-tengeri kijáró kérdése miatt

Bulgária revíziós igényeivel, illetve a tráciai kérdéssel foglalkozik legutóbbi számában a Genfben megjelenő *Voix des Peuples* című, nemzetközi politikai szemle. A cikk írója, René Le Grand Roy, miután megállapítja, hogy ez a probléma olyan természetű, amelyet előbb, vagy utóbb — de meg kell oldani, a többi között ezeket írja:

— A bolgár tömegekre gyakorolt orosz vonzás nyilvánvaló. Ez nemcsak a közös nyelvből és közös írásból táplálkozik, de a kommunista eszmekörből is — mely erősen elterjedt az országban — és a szláv közösség eszméjéből. Ezt a vonzást azonban ellensúlyozza az Egyház befolyása, a falusi lakosság individualista természete és monarchista érzélmé. Mindezekhez pedig hozzájárul még az olasz-német befolyás, mely főként a revíziós törekvésekre támaszkodik.

A cikk a továbbiakban utal arra, hogy Bulgária a német-olasz támogatás ellenére sem csatlakozott a hármasszövetséghez, mert nem akarta, hogy csatlakozásával közelebb vigye országához a háború veszélyét. Ez viszont azt jelenti, hogy Bulgária a

Tráciára vonatkozó igényeit csakis békes úton akarja megoldani. Trácia kérdését tehát nem tették félre, egyszerűen csak elnapolták annak hivatalos formába öntését.

A cikk a továbbiakban Bulgária revíziós igényeinek tulajdonképpeni magvát fejtegeti, fölvetve a kérdést, hogy Dél Dobrudzsa visszacsatolása után tulajdonképpen mit is kíván még Szófia. A válasz bolgár részről így hangzik: kijárást az Egei tengerre, mert az életfontosságú az ország számára. S ha Európa valóban súlyt helyez arra, hogy Bulgáriát felszabadítsa a szovjet befolyás alól, akkor szükséges, hogy az ország bejárást kapjon a Földközi tengerre. És akkor Bulgária ahelyett, hogy a Fekete-tenger, vagy a Duna felé tekintene, elszántan délre fordulna.

Bulgáriának az Egei tengeri kijáróra irányuló kívánsága azonban egy másik kis nép, Görögország érdekeibe ütközik; s a kijáró, amelyet Szófia kíván, részben, vagy egészben Dél-Tráciára vonatkozik (Görög-Trácia; keleti Trácia Törökországhoz tartozik) Bulgáriának a Földközi tenger felé irányuló törekvését tehát területi követelésnek kell tekinteni.

szempontból sem nélkülözhetetlen Bulgária számára.

Marad még az Egei-tengeri kijáró kérdése, úgy, ahogyan azt a Neuilly-i, Sévres-i, valamint az 1923 évi, július 24-iki jegyzőkönyv előírja. Előre kell bocsátani — mondják a görögök — hogy Bulgária már kapott két nagyszerű kikötőt a Fekete tengeren. Ha jogosnak ismerhető el az, hogy egy ország kijárást kíván egy tengerre, kevésbé látszik igazolhatónak az a kívánsága, hogy két tengerre kapjon kijárást. Azt sem látják tisztán, mi érdeke fűződhet Bulgáriának egy, vagy több Egei tengeri kikötőhöz, minthogy külkereskedelme általában nem dél felé irányul. Görögország — mondják még Athénben — mindig kész volt a Neuilly-szerződés teljesítésére, mely arra kötelezi, hogy Dede-Agacs kikötőben egy övezetet engedjen át bérben. Minthogy azonban úgy vélte, hogy Dede-Agacs nem az igazi kikötője Kelet-Bulgáriának, azt ajánlotta, hogy ugyanezeket az előnyöket nyújtsa Szaloniki kikötőjében. Ezt az ajánlatot visszautasították. Hasonlóképpen visszautasították bolgár részről a későbbi görög lépéseket is, amelyekkel Görögország sőtbe akarta léptetni a szövetséges és társult főhatalmak Szófia javára hozott rendelkezéseit. Görög vélemény szerint tehát nem lehet Görögországra hárítani a felelősséget amiatt, mert az 1923 július 24-iki jegyzőkönyvet nem alkalmazták.

Görög érvek a bolgár igények ellen

A cikkíró a továbbiakban felsorakoztatja Görögország ellenvetéseit a bolgár igényekkel szemben. Ezek a következők:

— Történelmi szempontból — mondják a görögök — a bolgár követelésnek nincs alapja, mert Trácia csak 1230-tól 1246-ig és másodízben 1913-tól 1918-ig volt bolgár uralom alatt. Ilyen rövid tartamu megszállás nem adhat elegendő jogcímet Bulgáriának arra, hogy követelje ezt a területet. Ami a néprajzi szempontokat illeti, ezt a területet — mondják a görögök — sohasem lakták bolgárok figyelemreméltó arányban. Ellenkezőleg, kétségteljesen görög kultúra itatja át. Jelenleg Tráciában, melynek 226 ezer lakosa van, mindössze 193 bolgár eredetű lakos él. Ez a minimális szám onnan ered, hogy a világháború után Bulgária és Görögország kölcsönös lakosságcsereit hajtották végre.

A görögök harmadik érvelése a bolgár igényekkel szemben az, hogy Görögország többnyire kopár, terméketlen hegyvidék, amely élelmének legnagyobb részét Macedóniából, de főként Tráciából szerzi be. Mint-

hogyan pedig Bulgária bőségesen rendelkezik már gabonával és olajos magvakkal, ez a terület gazdasági

Bolgár cáfolat a görög állításokra

A bolgárok ellenérvei a következők:

A Rhodopék hegyláncát, melynek déli lejtője Nyugat-Trácián húzódik át, vitathatatlanul bolgárok lakják. E lakosság lényeges többsége földművelő. Nos: éppúgy a török uralom alatt, mint akkor, amikor Nyugat-Trácia bolgár uralom alatt volt, ezek a földművesek minden tavasszal lehúzódtak Trácia síkságára, hogy teljesen a földművelésnek szenteljék magukat. Egyébként, azt, hogy ez a terület bolgár volt, ékesz szóban bizonyítja az a népszámlálás, amelyet az 1919 végétől 1920 május hónapig Tráciában működött szövetségi közgazgatás hajtott végre. Ez a népszámlálás, mely *Dede-Agacs, Gumuldžina, Xanthi, Suflí, Dimotika és Kara-Agacs* területekre terjedt ki, a következő számokat eredményezte: 81 ezer bolgár, 73 ezer török, 52 ezer görög és 7 ezer különböző nemzetiségű összesen 213 ezer személy. Ma az

Egei-parti Trácia bolgár lakossága természetesen sokkal kevesebb, mint 1919-ben. Az azonban, hogy számuk csupán 193 volna, mint ahogyan a görögök állítják, bolgár részről kéreken visszautasítják.

Egyébként, ha tény az, hogy Bulgária ellenezte olyan szerződés aláírását, mely a két ország közötti lakosságcserere vonatkozik, szükséges azt is megjegyezni, hogy ez az 1919 november 27-én aláírt szerződés csak 1920 augusztus 3-án lépett életbe. Nyugat-Tráciát pedig a szövetségesek csak augusztus 10-ikén ítélték oda Görögországnak, tehát négy nappal később. Ilyenformán a bolgár-görög egyezmény csak Macedóniára vonatkozhatott. A görög kormány azonban jónak látta, hogy annak végrehajtását erőszakkal Tráciára is kiterjessze, egyszerűen az ottani bolgár lakosság kiűzésével. Ily módon sikerült biztosítani a görög lakosság túlnyomó többségét ezen a vidéken.

Gazdasági szempontból az Egei-parti Trácia nagyfontosságú Bulgária szempontjából: a Rhodopék hegyláncán lakó népesség itt nem találhatja meg egész megélhetését a földművelésben: rendes időkben tehát el látása érdekében be kell mennie a sík vidékekre, nevezetesen az Egei-tenger menti Tráciába. Ma ezért, hogy a nyájak télen legelőt találjanak. Dél-Trácia partvidékére kell bevándorolniuk. Minthogy azonban a Rhodopék hegyláncát kettős politikai és

**Biztosítsa
időben
tavasz-nitrogéntrágya
szükségletét!**

Péti só

(mészamonsalétrom)

**17 % N tartalommal
szemcsés, vetéssel
egyidőben könnyen
szórható, nem por-
zik, nem mar, nem
mérgez!**

**Kitűnő eredménnyel
alkalmazható!**
Díjtalan szaktanáccsal
szolgálg!

Péti nitrogén- művek r. t.

Budapest, V. Nádor u. 21.

vámhatár választja el Tráciától, a hegyes vidék lakosságának egyhete-de állandó, színvonalon aluli táplálkozásra van kárhoztatva.

Ami pedig a görögöknek azt a szemrehányását illeti, hogy Bulgária miért követel kijárást az Egei-tengerre, amikor már rendelkezik eggyel a Fekete-tengeren, bolgár részről megállapítják, hogy ennél a panasznál nem veszik figyelembe Bulgária sajátos helyzetét a Balkánon. Mert a valóság az, hogy a Balkán felsziget szívében fekvő helyzeténél fogva Bulgáriának a legnagyobb nehézségekkel kell megküzdenie a külfölddel való érintkezésben. A Duna az evnek csak egy részében használható; a szomszédos országokkal összekötő országutak számosak, de igen rossz állapotban vannak; ami a vasútszetteköttelest illeti, ez a hálózat igen ritka. Ezzel szemben mindössze csak egy kis feketetengeri partvidék, az, amivel Bulgária rendelkezik. Szerencsétlenségére azonban, mióta Törökország engedélyt kapott a hatalmaktól a tengerszorosok megerősítésére (1936-ban) azóta Bulgáriának meg ez a Fekete-tengerre nyíló kijárata is elvesztette értékét, minthogy Törökország akkor zárhatja el a Dardanellákat, amikor jónak látja. Következésképpen: a külvilággal való érintkezés bizonytalansága csak fokozza azt a fájdalmas érzést, melyet Bulgáriában az Egei-tengeri kijárójának elvesztése ébresztett. Nem lehet tehát csodálkozni azon, ha Bulgária visszakövetel olyan területet, amelyhez elvülhetetlen jogai vannak.

Ime, ez a két ország felfogása ebben a pillanatnyilag rendkívül időszerűvé vált kérdésben, melyre nevezte Bulgária és Görögország két évtizeden át nem tudott meg egyezési alapot találni.

A legközelebbi jövő talán erre a megoldatlan és feltétlenül megoldásra váró kérdésre is feleletet ad.

HOTEL SZABÓ BUDAPEST, IV. EGYETEM-UTCA 7.

Hotel Szabó a belváros közepén fekszik.
Szép, tiszta, világos szobák, minden modern kényelemmel.
(Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz, telefon, stb.)
Polgári szálló — Polgári arak!

Székesegyházi képmegújítás

Irta: dr Némethy Gyula

Nagyváradnak a felszabadulás óta ugyancsak megszorított látogatóit kívétel nélkül megkapja a székesegyház belsejének misztikus, áhitatos hangulata, szépsége. E szépség jelentékenyen megnövekedett a templom három nagy oltárképének 1938 nyarán végbement megújítása, restaurációja által. Erről a restaurációról eddig semmiféle újsághír nem jelent meg, mert a román impérium alatt nem volt tanácsos ezt a képre restaurálást nyilvánosan tárgyalni. Hogy tehát minél szélesebb körben elterjedjen a híre, s hogy a helybéli sajtóban is nyoma legyen, közöljük róla a következőket.

Sokat gondolkodtam azon, hogy amikor 1878—80 között a székesegyházat Stornó Ferenczel restaurálták, miért nem gondoskodtak az ugyancsak elhomályosodott oltárképek megújításáról. Annál inkább kíváncsi voltam az akkor, mert a Stornó-féle restauráció, amelynek köszönheti a székesegyház büvös színhangulatát és áhitatos jellegét, a székesegyház belsejét igen elsötétítette. Tudomásom szerint utóljára Gölcz festő javított az oltárképeken, de még a múlt század harmincas éveiben. Nagy ideje volt tehát már az elhomályosodott, elsötétített képek megújításának. A püspök és káptalan, mint a székesegyház fenntartói 1938 tavaszán Dr. Biró József művészettörténész ajánlására Nikassay Lajos budapesti festőt, az esztergomi primási képtár restaurátorát bízta meg a nagy oltárképek megújításával. Juliusban érkezett Váradra, s a hó 13-án kezdte meg munkáját. E célból a három nagy oltárképet: t. i. a főoltár Mária mennybevitelét, a kereszthajó két, a szent családot és Szt. Lászlót ábrázoló képét, a rezidencia nagyerképebe szállították. Kisebb terem nem lett volna elég a hatalmas méretű képek megújításához. Maga a képmegújítás, vagy restauráció tulajdonképpen három műveletről áll. A festő először a kép elhomályosodott fénymázát, firniszt távolítja el, vakarja le. Másodsor a mázalanított képet terpen-tinnel tisztogatja. Ez alkalommal ecsettel a kép hiányzó részeit is kiegészíti.

Harmadszor új fénymázzal vonja be a képet. A fénymáz legtöbbször a Pistacia lentiscus, a masztiks-fa gyantájából készül, célja a kép védelme és színeinek ragyogóbbá tétele. Érdekes, hogy a franciák a kiállított képek fénymázzal bevonásának napját vernissage-nak hívják. Ezen a napon csak meghívott vendégek jelenhetnek meg. Később a kiállítás nyilvános megnyitását nevezik vernissage-nak. De hogy a három nagy oltárkép restaurálására térjünk vissza, megkapó látvány volt, hogy újultak meg a terpen-tinnel való tisztítás után, hogy ragyogtak fel újra a képek színei. Mintha nem 1778-ban festették volna őket a bécsi Fischer Vince, hanem csak az imént kerültek volna ki kezeiből. Fischer Vince elsőrangú osztrák festő volt a maga idejében. Ő festette a luxemburgi eszászári park Diana-templomának remek mennyezetképeit is.

Ez a restauráció valóságos újjászületése volt a nagy oltárképeknek. Október 15-én már mind a három nagy kép az oltár felett díszelgett,

úgy, hogy az október 25-én megkezdődött egyházmegyei zsinatra összehozott szatmári és nagyvárad pap-ság már gyönyörködhetett az újjászületett alkotásokban. Nem is fukarkodtak az alkotó és a megújító művész munkájának dícséretével. Mint-hogy a szentély világlátása jóval kedvezőlenebb, mint a kereszthajóé, a főoltárkép alá villamos reflektort szereltek, mely a szép képet teljes fényben ragyogtatja. A másik két kép kedvezőbb világlátása: a Szent Családot a reggeli órákban, a Szent László képét a délutániakban lehet legjobban látni és élvezni. Aminthogy egyáltalában nem elég egyszer látni a székesegyház belsejét, amely a nap változó szakaiban mindig más és más szín- és fényhatásokkal gyönyörköd-tet. Midőn Angel Dolci, a bukaresti nunciust kalauzoltam benne, így szólt hozzám: Székesegyház nekem még úgy nem tetszett, mint ez!

A székesegyház nyolc kisebb oltárképe a két mellékhajóban még siralmasabb állapotban van, mint a nagy képek a restauráció előtt, de reméljük, előbb-utóbb ezek is újja fognak születni hivatott művész keze által. Akkor fog a székesegyház belseje teljes pompájában tündökölni. Hogy miért nem történetelt meg eddig a kis képek megújítása, annak a többi között az az oka, hogy az oltárképek restaurálása fölülte költséges dolog. A három nagy kép restaurációja például 163.810 leit vett igénybe. Ebből maga az állványozás 17.000 leibe került. A kisebb oltárképek megújítása persze kevesebbe fog kerülni, de még mindig eléggé költséges leend. A román ügyvezett agrárreform a püspökség és a

káptalan jövedelmét rendkívül megcsappantotta s így csak a legnagyobb lakarékoskodás mellett viselheti mind a két tényező már csak a rendes anyagi terheit is. Mindamellett reméljük, hogy nem nagyon sokára elkövetkezik a kisebb oltárképek megújulása is.

FÉNYSGÁR A TEMPLOMBAN

Az oltár előtt térdelész,
mozdulatlan, fehér szobor:
Imádkozol.

Sugár hull rád az ablakon,
aranyban lángol a hajad,
gyönyörű vagy!

Ugy tündököl a homlokod,
mint az isteni gondolat
ima alatt.

s ki sem mondott kérésre már
az égből jövő szent delej
meg is felel,

s a jó Isten megadja azt,
amit a lelked esdve kér
az életér...

...Az oltár előtt térdelész,
mozdulatlan, fehér szobor:
Imádkozol.

Szentséget mutat fel a pap,
oltáron lebben a lepel:
boldog leszel!

HUZELLA ÖDÖN

Nagytársadalmi eseménynek igérkezik az Ujságíró Bál

A magyar bálak nemrégiben még külön jelentőséggel bírtak Erdélyben.

Szint, erőt és mélységes tartalmat adott azoknak az ittélő magyarság lelkiülete. Nem a díszben, a külső pompában volt a hangsúly, hanem abban, hogy egyszer egy esztendőben a magyarság nagy családja találkozott, s a hely, ahol ez a találkozó lefolyt, lett legyen az vendéglő, szálló, vagy társadalmi kör — külön magyar szigetté emelkedett. Ezt jól tudja a román hatóság is és éppen ezért a magyar bálakat — a letűnt uralom alatt — alig-alig engedélyezték és ha már sikerült is azt kicsikarni — akárhányszor megbontották a magyarság méltóságát teljes mulatságát.

A felszabadulás napja kisütött és annak fénye, melege árad szét most a magyar vigalmakon is. A huszonkét esztendeig tartó nehéz böjt után jöjjön most a hosszú farsangon a régen várt és megérdemelt mulatság.

Ebben az első farsangban talán a legnagyobb érdeklődésre számíthat Nagyváradon az Ujságírók Bálja. Nem véletlen, hogy várad magyar ujságírók, akik az elmúlt huszonkét év alatt, megpróbáltatások közben vinták kemény harcukat a magyar eszméért, a kisebbségi érdekekért, a magyar nyelvért, kulturáért és így a magyar mulatságok lehetőségéért is,

maguk, mulatságot, bálát nem tartottak.

Ezt velük most kipótolni a február 12-iki exkluzív jellegű, de mégis intim hangulatúnak ígérkező nagyszabású estélyükön, mely egyben a felszabadult Nagyvárad társadalmának és a magyar sajtó munkásainak első, fesztelen találkozója lesz. Külső dísz és megtisztelő értéket ad a nagyvárad magyar ujságírók február 12-iki nagy báljának, melynek színhelye az Ujságíró Otthon előkelő miliője lesz, hogy az Ujságíró Bál védnökségét Bihar megye és Nagyvárad közéletének két olyan kiváló vezető férfja vállalta, mint: Cziffra Kálmán dr Biharvármegye főispánja és Hlatky Endre dr Nagyvárad város főispánja. A február 12-iki Bálnak illusztris védnökei a nagyvárad magyar sajtót és annak munkásait tisztelték meg, amikor a Bál patrónátusát vállalták és egyben talán kifejezésre is juttatták azt a szellemi és lelki közösséget, azt az egybefonódást, amely Nagyvárad társadalmát és a magyar sajtó között új utakat nyit. Akik együtt voltak a rosszban, a megpróbáltatások éveiben, azok együtt lesznek most egy fényes és bizonyára felejthetetlenül szép emlékü mulatságon, az első magyar farsangon.

KÖNYVEK KÖZÖTT

Erich Przywara S. J.:
Deus Semper Maior

— Theologie der Exerzitien. I., III. köt. (Herder, Freiburg, I. köt. ára kötve 5.60 Mk, II. köt. 7.20, III. köt. 9.80)

Minél nagyobb mozgalmak igyekeznek a háboru utáni időben elkazítani az egyéneket és egész népeket Krisztustól, annál inkább felismerik a legjobbak azt a mélyreható lelki átalakulást, amelyet a Szent Ignác-féle lelki gyakorlatok előidéznek. Eppen azért főképpen a háboru utáni időben bámulatos fellendülést mutat mindenütt a lelki gyakorlatok irodalom. A németeknél a kisebb, de kitűnő munkák mellett (pl. P. Schilgen: In der Schule Loyolas, P. Sierrp: Ignazianischer Wegweiser, stb.) hatalmas gyűjteményes munkák is jelentek meg. Különösen a jeles P. Moritz Meschler-é: Das Exerzitienbuch Des Hl. Ignatius von Loyola, amely három kötetben (1925—1926) nemesen alaposan magyarázza Sz. Ignác lelki gyakorlatos könyvének szövegét és pedig a P. Meschler meleg ielkével a okosságával, hanem kész lelki gyakorlatos elmélkedéseket s előadásokat is nyújt gazdag választékban. Majd tíz évvel később, 1935—1937. közt a már fent említett P. Sierrp S. J.-nak hatalmas három kötetes Hochschule der Gottesliebe, amelynek felépítése és célja hasonló a P. Meschleréhez, de külön még azzal a céllal is bocsátotta ki, hogy magánosan végzenítő, u. n. „házi-lelki gyakorlatok” vezérfonalul szolgálhasson a több lelkiiség után szomjazó lelkeknek.

Most a fenti címen P. Przywara jezsuita atya, a neves bölcsező és teologus, az „Analogia entis” jeles szerzője dolgozza fel a Leleki gyakorlatos könyvnek szövegét ugyancsak három nagy kötetben (256 + 355 + 442 lap). Az I. kötet a lelki gyakorlatos könyv I. hetének anyagát, a II. a második hetét, az utolsó kötet a harmadik és negyedik hetét és az Isten iránt való szeretetről szóló részt adja. Célja nem az, ami két elődjéé, hogy t. i. kész lelki gyakorlatos elmélkedéseket nyújtson, hanem hogy magát a Szent Ignác-féle szöveget a maga teológiai, bölcseleti és aszkétikus mélységében és bámulatosan szép lélek- és kegyelemtani felépítésében bemutassa és így, amint a könyve alcíme is mondja — a lelki gyakorlatok teológiáját írja meg. Valóban bámulatos, hogy mennyi tartalomra és mélységre tud rámutatni Sz. Ignácnak ebben az olyan egyszerűen megírt könyvecskéjében.

A könyv nem könnyű olvasmány. De aki szeret a dolgok mélyére hatolni, nagy lelki gyönyörűséggel fogja tanulmányozni — és utmutatása mellett megközelítheti azt a célt, amelyért Sz. Ignác lelki gyakorlatos könyvét megírta, hogy t. i. Isten mind magasabbra emelkedik lelki szeme előtt s Őt mindjobban szeressék, — ahogy a könyv címe is mondja: Deus semper maior.

Melegen ajánljuk mindenkinek, aki a lelki gyakorlatos könyv mélyébe komolyan belé akar hatolni.

Dr Scheffler János

Szép butort akar?

Ne vegyen még

várjon...

Magyarország helyzete az európai válság tükrében

Irta: Polyák István

Sok szó esik mostanában az új Európáról, s ezzel kapcsolatban az ifjú népekről meg a kiöregedettekéről. Az új Európa építésére a germán és latin népek egy része vállalkozott azzal az öntudattal, hogy ők képviselik az ifjú népeket. Az öreg, elfáradt népek lennének a demokrácia hívei, a kapitalizmus és a liberális gazdálkodási rendszer, életforma csökönyös rajongói.

Egyes embereknél az ifjúságot a kor állapítja meg. Rendes körülmények között az előrehaladott kor következményeinek kell tekinteni a testi és szellemi fáradtság jeleit. Vannak ugyan koravén ifjak és örökifjú aggasztányok, ez azonban kivétel azon általános törvény alól és inkább jelképesen értendő.

Népek életében

Is nagy szerepet játszik az idők múlása. Egy nép is rendszerint a századokkal öregszi és alkotásai fárad bele. Kultúrája, tradíciója hivatásteljesítést jelent, de ugyanakkor az elöregedést is jelenti. Szöszörnyi értelemben vett örökifjú népeket nem ismer a történelem.

Nagy dolog egy nép kiöregedése a többi közül. Az egyén életében a halál tesz pontot az évekre. A történelemben nemzeti, népi tragédiák játszódnak le és sokszor világot megrengető nagy viharok ássák meg egy-egy kiöregedett nép sírját. Egy nép utolsó napjai lehetnek csendesek. Az elöregedés lehet csendes, szinte észrevétlen folyamat, a temetés azonban döbbenetes tragédia szokott lenni. Az elöregedés folyamatát megfigyelhetik a bölcsek és gondolkodók, kimutathatják a statisztikusok, a tragédia megsejtéséhez azonban költők, apokaliptikus lelkek, művészek lázas víziói kellenek.

Bölcselek és gondolkodók már a századforduló óta hangoztatják, hogy az emberiség történelme új, egész világot átfogó fordulóhoz ért. Így látják ezt már ma a hittudósok is. Amikor egy hittudományi munkát írja azzal a megokolással ad olvasói kezébe, hogy a benne foglalt legmélyebb és legmegalapozottabb igazságokra éppen a közelgő világvihar miatt van szükség, akkor a közelegő válság első rezgéseit már elérték a történelem legérzékenyebb szeizmográfjának tüjt: a hittudós természetfölötti, örök távlatokra beállított lelkét.

„Aki megszokta a dolgokat örök szempontok magaslatairól tekinteni, alig veheti tudatlanra, hogy az Isten országának története új fordulóhoz ért: a germán-román népeknek és a kultúrájuknak válsága új kilátások és feladatok elé állítja az Egyházat. A hívő lélek számára nincs kétség benne, hogy az üdvtörténelem ez a

most kezdődő fejezete is az Ur Krisztus diadalával végződik. De el kell készülnie lenni arra, hogy az a hajnal csak kemény munkában töltött hosszú éjszaka után virrad ránk. A hű virrasztóknak tehát idejében gondoskodni kell, hogy elég olajuk legyen a mécesütkben”. Ezeket írja Schütz Antal dogmatikája előszavában.

Senki sem hivatottabb

arra, hogy a történelem értelmét magyarázza, mint éppen a hittudós — az, akinek szeme nem téved el, vagy legalább is nem felejtkezik bele önmagában érthetetlen és értelmezhetetlen szövevényébe. Senki sem tehát több és jobb szolgálatot olyan időkben, amikor a történelmi válság már egyénileg is tapasztalható, sőt ránknehezülő probléma, mint éppen a hittudós, aki a természetfölötti igazságok fátylájával a legváratlanabb fordulatoknak is meg tudja világítani az értelmét és meg tudja nyugtatni a lelkeket.

Egyébként ma már nem is olyan nehéz az ilyen történelembölcseleti állításokat mindenki által elfogadott és könnyen érthető adatokkal igazolni és megerősíteni. A statisztika ma már komoly tudomány és terrehuma lett az egész emberi élet minden megnyilvánulása. Ha már a germán-román népek válságánál tartunk és a történelembölcseleti hittudós szavaiból azt vesszük ki, hogy tulajdonképpen öregedő népekről van szó, válságról, esetleg történelmi tragédia felé haladó csendes folyamatról, akkor kerdezzük meg a statisztikusokat is. Mit mondanak a számok ezekről a népekről, az ifjúságról, a jövőről, a kilátásokról?

Erre vonatkozólag egészen kimerítő és pontos adatokat közöl Friedrich Burgdörfer két statisztikai tanulmánya: „Völker ohne Jugend” és „Völker am Abgrund”. Burgdörfer egyébként a német birodalmi statisztikai hivatal igazgatója, európaszerte ismert nevű statisztikus.

Burgdörfer „Völker am Abgrund” című könyvének egyik fejezetében

Európa népi súlypontjának lassu eltolódásáról ír és közöl adatokat. Szerinte Nyugat-, Közép- és Észak-Európa biológiailag már a népesedési szünet állapotában van. A déli latin, de mindenekelőtt a kelet-európai népek ezzel szemben — legalább is egyelőre — erős növekedést mutatnak. Így, hogy Európa népesedési súlypontja, amely eddig Nyugaton volt, lassan Kelet felé tolódik el. 1930-tól 1960-ig az eddigi feltételek és körülmények szerint Európa népessége még növekedni fog. Ez a növekedés körülbelül 100 millió lesz, de a száz millióból csak tíz-tíz millió esik a germán és latin népekre. A többi 80 millió a szláv népek szaporodási többlete. Ez a helyzet még jobban szembeveti, ha tekintetbe vesszük, hogy a század elején Európa lakossága valamivel több volt, mint 180 millió és ebből a számból körülbelül egyenlően részesedett Európa három nagy népesülése: a germán és szláv. Ma Európának 500 millió lakosa van és ebből 229 millió szláv, 151 millió germán és 112 millió latin. 1960-ban Európa 600 millió lakosából 305 millió lesz a szláv, 161 millió a germán és csak 134 millió a latin.

Ezeket az adatokat

és a belőlük levont következtetéseket csak megerősítik azoknak a világrészeknek a helyzete, amelyeket főleg a germán és latin népek népesítettek be. Whelpton amerikai statisztikus az 1931-es londoni nemzetközi népesedési kongresszuson bejelentette az Egyesült Államokra vonatkozó számadatait. Amelyek szerint az Egyesült Államok 1970-ben 145 millió lakossal eléri népességének legmagasabb számát és azután lassan vissza fog fejlődni. Nem azért, mert talán túlnépesedés áll be, hiszen ez az óriási földterület könnyen eltarthatja 500 millió embert, hanem a lakosság biológiai erejének csökkenése miatt. Egyébként Whelpton az 1970-es dátumot is csak úgy tudta elérni, hogy számításában évi 200.000 főnyi bevándorlót vett tekintetbe.

Ezek a számok és számítások köny-

nyen kelthetik azt a téves látszatot, hogy csak jövendőlések, találgatások és hogy komoly alapjuk nincsen. Pedig kizárólag statisztikai adatok alapján elvégzett egyszerű számtani műveletek. Természetesen mindig szem előtt kell tartani azt, hogy bizonyos külső körülmények, feltételek megváltozhatnak. Ezt statisztikával és számtannal előre látni nem lehet. A felsorolt adatok azonban teljes tárgyi értékkel bírnak. Nem is akarnak többet mondani, mint azt, hogy a nyugati kultúra zászlóvivői és legfőbb képviselői biológiailag fáradt, vagy a faj életfáján rágódó betegségekkel terhelt népek. Ezek a betegségek azután lehetnek erkölcsiek, gazdaságiak, politikaiak egyszerre. A mai népesedési válság, amelynek jeleit, megnyilvánulásait ma már világosan láthatja mindenki, ilyen kombinált betegségre utal.

A magyar nép

fajlag ugyan egyik nyugati vagy közép-európai népcsaláddhoz sem tartozik, a nagy válságban azonban osztozik velük. Így lesz a germán és latin népek válsága a magyar válság is. Így lesz ez a válság életkérdés a mi számunkra is, ha megfontoljuk, hogy halárainkon mindenütt biológiailag sokkal erősebb népek állanak, mint mi. Ennek bizonyítására szintén Burgdörfer kimutatásaihoz folyamodunk. Burgdörfer szerint a biológiai életért a halálozásokat felülmúló születési számok mutatják meg világosan. Nos hát Németországban 1936-ban ez a szám 1000 lakosra 7,2 volt, a mai Szlovákiában több mint 8, Jugoszláviában 14, Romániában 9, Szovjetországon ismeretlen, de tekintetbe véve a lakosság állandó és feltűnő természetes növekedését, világviszonylatban is az első között áll, míg Magyarországon csak 5,81.

Mit jelent ez következményekben? Azt, hogy ezek a környező népek lassú, de biztos természetes nyomással állandóan szűkítik etnikai határainkat, a magyar népesedési területet. Olyan erők ezek és olyan valóságok, amelyekkel ideig-óráig szembe lehet szállni, biztosan leküzdeni azonban csak biológiai erőnk belső, tartós felfokozásával és növelésével tudnánk őket.

A kérdés megoldásához egyáltalán nem elég a nemzet ifjúságába vetett hit és bizalom. Nem elég a történelmi pillanatokig tartó fellángolás. Mélyreható változások, a válság okainak tudatos és bátor felszámolása, a válságot okozó egészségtelen külső körülmények kíméletlen eltüntetése szükségesek ahhoz, hogy az erkölcsi erőkkel összefogva új történelmi hivatások vállalására tegyék alkalmassá a magyar népet. Ha erre gondolunk, akkor hitvány szalmacséplésnek és kortesfogásnak kell minősítenünk minden olyan érvelést, amely földreformot és velőig hatoló szociális átalakulást a napi politika rövidlátásával intéz el. A számok józanok és sokatmondók. Jaj nekünk, ha már az erkölcsi válságot is számokkal tudjuk felmérni és mégis kegyelmentességgel megünnepeljük a mellétűt!

Al-pítva: 1836. — Centenárium: 1936.

Kossuch János

Budapest IX. Vámház körút 5. Tel. 387-141

Üveg-, porcellán- és tűzállóanyagok. Disztrikúciós és üveg- és porcellánkészletek. Ajkai üvegyárának budapesti főlerakata Védjegy: „Magyar Kristály”. ABC tag

LAMPA AZ UTCASARKON

Az éjszakával küzd, olyan árva fénye.

Hogy eloszlassa, nincsen rá reménye.

Sötét az éjszaka nyugatra, keletre.

Szegény sarkilámpa, hogyha nap lehetne!

Miért is gyújtják fel, miért izzik, lángol?

Minek is sugároz annyi fényt magából?

Gögös nagy uraknak ügyis csak szegényes

Gyávanak, bitangnak, meg nagyon veszélyes.

Mégis csak világít, mert ez lett a sorsa,

Mig egy nagy vihar majd őt is elsodorja.

Vagy egy szép virradat lesz az éjszakából

és akkor a lámpa elszűk magától.

DIÓSZEGHY DEZSŐ

* Mutatvány a tehetséges szerző most megjelent „A rabság alatt” című verskötetéből.

Ramminger István

női fodrász mester. Bazárépület.

(ismét régi helyén.) Alapítva 1899

Hajfestés, dauer, vas- és víz-hullám, parókakészítés.

Kiosztották a Baumgarten díjakat

Magyar Távirati Iroda jelenti: Baumgarten Ferenc irodalmi alapítvány közli, hogy 1941 évre a következő irodalmi díjakat adta ki: 4—4 ezer pengőt Reményik Sándornak és Réti Istvánnak, 3—3 ezer pengőt dr. Kerecsényi Dezsőnek és Tompa Lászlónak, 2—2 ezer pengőt Kolozsvári Emilnek, Kállay Ernőnek és Takács Gyulának.

Gazdag olajforrást fedeztek fel Debrecen határában

A forrás vize kékes színű, olajos tapintatú és a legnagyobb hidegben sem fagy be

Debrecenből jelentik: Kuczora István gyárimunkás érdekes bejelentést tett Debrecen város vezetőségének. Elmondotta, hogy Debrecentől 16 km-nyira egy tanyai út mellett, a domboldalon különös forrás fakadt fel, amelynek vize kékes színű, olajos tapintatú és a legnagyobb hidegben sem fagy meg. Elmondotta még, hogy néhány évvel ezelőtt a forrás csak szivárgott, most azonban már bőségesen folyik és a körülötte levő lakatlan terület egy része már víz alá került. Debrecenből rövidesen bizottság száll ki, hogy megvizsgálja a különös forrás vizét. Lehetőség, hogy a környéken olaj rejtőzik a föld mélyében.

A német konzulátus eljár a Németországban munkát kereső magyar munkások érdekében

A nagyváradi német konzulátuson sok magyar fiatalember jelentkezik naponta azzal a kérdéssel, hogyan lehetnének munkavállalásra Németországba. Ezidőszere ez a kérdés még nincsen kellőképpen tisztázva és így a nagyváradi német konzulátus nem is adhat a kérdésekre kielégítő feleletet.

Schuster ezredes, nagyváradi német konzul mégis szeretne segíteni a munkát kereső magyar fiatalembereket és amint az illetékes német hatóságoktól erre vonatkozólag megkapja az engedélyt, a lapok útján értesíteni fogja az érdeklődőket.

Mindenesetre tudnia kell a német konzulátusnak, hogy ki az és milyen foglalkozást űz, aki Németországba akar munkába menni. Eppen ezért, akik már voltak, ilyen kérelemmel a konzulátuson, vagy akik most szándékoznak a konzulátust felkeresni, nem szükséges, hogy személyesen jelentkezzenek ott érdeklődésükkkel, hanem elég, ha egy olyan jelentkező szelvényt küldenek a konzulátusra, amelyen fel van tüntetve: 1. a munkakeresőnek a neve, 2. foglalkozása (mezőgazdasági, erdőgazdasági, bányászati, építőipari, vasgyári, vagy ércműves munkás?) továbbá 3. az illetőnek pontos lakcíme. A fentebb felsorolt foglalkozási ágak ugyanis azok, amelyek Németországban előnyben részesülnek az alkalmazás tekintetében.

Kéri azonban a német konzul, hogy a jelentkezők adatszerűen válaszoljanak a fenti kérdésekre és ne írjanak hosszú, hiábavaló és fölösleges leveleket jelentkezésükkel kapcsolatban.

RÁDIÓ

VASÁRNAP, JANUÁR 19.

Budapest I.

- 8.00 Ébresztő. Szózat. Hanglemezek.
8.45 Hírek.
9.00 Unitárius istentisztelet a Koháryutcai templomból. Predikál Szent-Iványi Sándor lelkész.
10.00 Református istentisztelet a Kálvintéri templomból. Predikál Muraközy Gyula lelképásztor.
11.00 Egyházi ének és szentbeszéd a Szent Domokos-rendi plébánia-templomból. A szentbeszédet mise előtt P. Badalik Beriaian tartományi főnök mondja. Énekel a Dominikánus Énekkar Béni Fülöp vezetésével. Orgonál Bató László dr.
12.30 Székesfehérvári Zenekar. Vezényel Rajter Lajos.

Közben

- 13.05 „Rádiókrónika.“ Elmondja Papp Jenő.
13.45 Hírek.
14.00 Hanglemezek.
15.00 „Gazdaközönség és a földművelésügyi közigazgatás.“ Pataky Ernő dr. miniszteri osztálytanácsos előadása. A földművelésügyi minisztérium előadássorozata.
15.30 Szalonötös.
Közben

- 15.50 „Udvarhelyi rózsák.“ Bezassy Judit elbeszélése. Felolvasás.
16.30 „A falu kútja.“ Papp Ferenc dr. előadása. Közművelődési előadássorozat.
17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven.
17.15 Honvédműsor.
18.00 Csanády György verseiből ad elő.
18.10 „A pusztá télen.“ Horti Lajos magyar nótákat énekel, kíséri Lakatos Tóni és Misi cigányzenekara.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 Sporteredmények.
19.30 „Csodálatos bölcös.“ Hangjáték. Irta Babay József.
20.45 „Festő a falun.“ Irta Gárdonyi G. Felolvassa Somogyi Erzsébet.
21.10 Közvetítés a Moulin Peugeot-ból. Chappy tánczenekara játszik.
21.40 Hírek, időjárásjelentés.
22.00 Szórakoztató zene.
23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.
23.25 Közvetítés a Britannia-kávéház-ból. Lendvai Jóska cigányzenekara muzsikál.
24.00 Hírek.

Budapest II.

- 9.00 Ruszin hallgatóinknak. — Görög katolikus istentisztelet az ungvári székesegyházból. Utána közvetítés a görög katolikus vizsentalérsről. Közvetítés Ungvárról.
11.30 Szórakoztató hanglemezek.
12.05 Levente rádióféltóra.
15.05 Ujpesti Magyar Pamutipari Dalkör. Vezényel Zsisskovszky József
17.30 Ruszin hallgatóinknak. — Közvetítés Ungvárról.
18.00 A finnek magyar barátsága. Irta C. Nagy Béla. Felolvasás.
18.30 Dullien Klára hegedül, zongorán kíséri Dankó Aladár.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVÍZ

- 19.00 Egyházművészeti kérdések. — Molnár Endre dr. a képzőművészeti főiskola tanárának előadása
19.20 Táncclemezek.
20.00 Hírek.
20.10 Ügetőversenyeredmények.
20.20 Mindenből egy keveset. Közvetítés az Ostende kávéházból. Buttola Ede tánczenekara és a Rajkók zenekara játszik.
21.10 Artatlanul elítélve. Irta Ráth-Végh István. Felolvasás.
21.30 Időjárásjelentés.

HÉTFŐ, JANUÁR 20.

Budapest I.

- 6.40 Ébresztő. Torna.
7.00 Hírek. Közlemények. Étrend. Hanglemezek.
10.00 Hírek.
10.20 „Az érc-tábornok.“ Irta Molnár E. Felolvasás.
10.45 „Mindennek a nap az oka.“ Felolvasás.
11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
12.00 Harangszó. Himnusz. Időjárásjelentés.
12.16 Barabás Lidia hegedül, zongorakísérettel.
12.40 Hírek.
12.55 Sallak Pál énekel, zongorakísérettel.
13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés.
13.30 A Rádió Szalonzenekara.
14.30 Hírek.
14.45 Műsorismertetés.
15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak.
15.20 Rendőrzenekar. Vezényel Szöllőssy Ferenc.
16.25 Diákkféltóra: „Természetiírás Erdélyben.“ Péchy-Horváth Rezső előadása.
16.45 Időjelzés, időjárásjelentés, hírek.
17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven.
17.15 Pentis Pali cigányzenekara.
18.00 „Az amerikai elmébeiktatás.“ Szabó István dr. előadása.
18.15 Táncclemezek.
19.00 Hírek magyar, német és román nyelven.
19.20 Éhn Marietta énekel, jazz-hármas kísérettel.
19.40 „A küszöbönálló népszámlálás.“ Dobrovits Sándor dr. a Központi Statisztikai Hivatal elnökének előadása.
20.00 Az Operaház zenekara. Vezényel Dohnányi Ernő.

Közben kb.

- 20.55 „Ki követ el árdrágitást?“ Klivényi Lajos dr. előadása.
21.40 Hírek, időjárásjelentés. Beszél Budinszky Sándor.
22.00 „Tánc, muzsika, kacagás.“ Hangképek a Royal Varietá műsorából.
22.15 Közvetítés a Hungária-szállóból. Bura Sándor cigányzenekara muzsikál.
23.00 Hírek német, olasz, angol, francia és esperantó nyelven.
Kb.
23.30 Szórakoztató hanglemezek.
24.00 Hírek.

Budapest II.

- 18.15 Német nyelvtanítás. Szentgyörgyi Ede dr. előadása.
18.45 Farkas Béla cigányzenekara. Közben
19.20 Allattaragó székelyek. Irta Szilády Zoltán dr. Felolvasás.
20.00 Hírek.
20.10 A közönség kedvelt lemezei.
21.10 Magyar zarándokhelyek. Kertész János dr. előadása.
21.30 Időjárásjelentés.

Egy város a családválság ellen...

Székesfehérvár messze an Nagyváradtól és Erdélytől, de ha valahol a lélek betölti a szívet és ez a szív megszólal, a hangja nem ismer távolságokat. A napokban pedig olyan erővel szólaltak meg a székesfehérvári szívek, hogy itt is meg kell haladni hangjukat mindenkinek, akinek a magyar jövő és a családválság kérdése nem közömbös. A miniszterelnök is azt hangoztatta legutóbbi miskolci beszédében, hogy az otthon és a család képezik az ország legerősebb pilléreit. Mintha erre a kormányelnöki szóra lenne válasz a székesfehérvári felelet: az ottani városutvidéki római katolikus egyház közönség együttes férfi és női gyűlése érélyesen állástfoglalt a családvédelem érdekében és Kovács Sándor püspöki tanácsos igen meggyőző szavakkal beszélt a mai, kereszténytelen társadalmi életet s többek között ezeket mondotta:

— Ma mindenki keresztény akar lenni, mégis ebben a nagy fereszténykedésben elsikkad maga a kereszténység lényege. Mesterségesen csinálnak árvaakat, akiknek pedig él az édesapjuk és az édesanyjuk is. Mégis árvasorsra jutnak, mert szüleik hűtlenül elhagyják egymást. A családi válság másik tényezője a gyermek. A városokban s ma már mindinkább a falvakban is a temető nem a város meg a falu szélén kezdődik, hanem bent a lakosság között, az édesanyok ölében. A gyermek manapság jótormán dugáru, amit néhol már jobban szegyelnek, mint régen a törvénytelen gyermeket.

Fel kell figyelni ezekre a szavakra, főleg olyan városban, mint Nagyvárad, ahol fekete statisztika mutatja, hogy a halandóság nagyobb, mint a születések száma, mert ebben a magától olyan kedvvel kulturálnak nevező városban a család szentségével aránylag kevesen törődnek és a gyermek fényezés, nem pedig életcél.

A székesfehérváriak szava eljutott ide: gondolkozzanak rajta és szíveik is meg mindazok, akiknek emelkedő születési statisztikával kellene megadni erre a székesfehérvári szóra a választ!

(h. ö.)

Január 31-ig meghosszabbították a tartalékos tisztek tisztjelöltek és karpaszományosok jelentkezésének határidejét

Budapest. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A m. kir. honvédelmi miniszter felhívja az Erdély visszacsatolásával Magyarországhoz került hivatásos állományból származó és tartalékos tiszteket, továbbá tisztjelölteket és karpaszományos viselésére jogosult személyeket, hogy az igazolásra irányuló kérelmek benyújtásának határidejét január 31-ig meghosszabbította. Akik eddig akadályozva voltak kérelmük benyújtásában, az illetékes katonai parancsnokságnál annál is inkább nyújtsák be eddig az időpontig erre irányuló kérésüket, mert ezután az időpont után ilyen irányú kérényeket a katonai hatóságoknak nem szabad elfogadni.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGYVÁRAD
SZILAGYI DEZSÓ-UTCA 5 SZÁM.

ELŐFIZETÉSI ARAK: Egész évre 30, félévre 15, egy óra 2,50 pengő
Egyes szám ára 10 fillér

Telefon: 12-27.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 72.301.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza

*** Mindnyájunkat érhet baleset.** Ez a régi megállapítás ma időszerűbb, mint valaha. Akár a foglalkozás gyakorlása közben, akár utazásnál, vagy éppenséggel sportolásnál ér valakit baleset, a balesetbiztosítás kárta/antja a biztosítottat a halálos kimenetelű balesetnél, a hátramaradottak részére fizeti ki a biztosított összeget. A balesetbiztosítás szolgál állandó rokkantságra, illetve életfogytiglan fizetendő rokkantsági járadékra is. — Az 1957-ben alapított — legrégebbi és legnagyobb biztosító magánvállalat, az **Első Magyar Általános Biztosító Társaság** helybeli főigazgatója, amely ez évi január hó 1-én átvette az érdekkörébe tartozó Első Erdélyi Általános Biztosító Részvénytársaság teljes (tehát kár- és baleset, valamint élet) biztosítási állományát, készséggel ad felvilágosítást minden biztosítási vonatkozású ügyben.

Legszébb, legötcsőbb tényképek

Róna fényképésznél
Nagyvárad, Telek-utca 4.

KINEVEZTÉK A NEMZETI BANK NAGYVÁRADI FŐNÖKÉT ÉS FŐNÖKHELYETTESÉT. Tegnap közleményünk kiegészítésként közöljük, hogy a Magyar Nemzeti Bank nagyváradai főnökévé az **Erdélyi Általános Biztosító Részvénytársaság** főnökévé **Pejér Ernő felügyelőt**, a bank kecskeméti főnökévé **eddig főnökét, főnökhelyettesét pedig dr. Nagy marjay István főellenőrt** nevezték ki.

Ismertető előadás a népszámlálásról. A polgármester a február 1-én kezdődő népszámlálási munkálataiban ténylegesen résztvevők tudomására hozza, hogy a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal értesítése szerint a Statisztikai Hivatal kiküldötte a város közigazgatási hatóságai, valamint a számlálóbiztosok és felülvizsgálók részére 1941. január hó 20-án (hétfőn) délután 10 órai kezdettel a városháza közgyűlési termében, I. em. 14. sz. a. tárgyalóteremben előadást fog tartani, amelyen ismertetni fogja a népszámlálás és az azzal kapcsolatos összeírások végrehajtása szempontjából irányadó elveket és a foganatosításra vonatkozó részletes szabályokat. Az összes számlálóbiztosok és felülvizsgálók megjelentése kötelező. Azok, akik a végrehajtási rendeletet és nyomtatvány mintákat tartalmazó mintafüzetek birtokában vannak, az összes vonatkozó iratokat feltétlenül hozzák magukkal az értekezletre.

A VITEZI BÁL ELMARAD. A nehéz közlekedési viszonyokra való tekintettel az Országos Vitézi Szék intézkedése, az ez évi Országos Vitézi Bált nem tartják meg.

A KAPUCINUS TEMPLOMBAN minden kedden reggel 7 órakor ennek szentmisét tartanak Szent Antal tiszteletére. Kérjük a hívőket, hogy minél többen vegyenek részt a szentmisén. **A kapucinus ház főnöke.**

*** Okleveles tanár** magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít, magyar nyelvi, helyesírási, valamint olasz nyelvi, gyors- és gépirási órát ad. **Beóthy Ödön** utca 42. kapuval szemben.

A sütőiparosokat értesíti Nagyvárad város közlekedési hivatala, hogy a részükre kiutalt lisztmennyiséget a Hangya Szövetkezet, Szarvassor 30. sz. alatti elosztó raktárából átvethetik.

Amig 'On alszik
a Darmol dolgozik. Nyugodt alvását nem zavarja, mégis meghozza reggelre az enyhe és fájdalommentes kiürülést. Kellemes hashajtó: **DARMOL**

BOTTÓ FERENC ARCKÉPÉT KERESI A — BOTTÓ FŐZŐISKOLA. Nagyvárad. Saját tud. Ismeretes, hogy a nagyváradai Gróf Csáky utca 29. számú házban már a békeidőben is hasznos működést fejtett ki a **Bottó Ferenc nevet viselő Háztartási Gazdasági Iskola**, amely az ősszel újból megkezdte működését. Az iskola azonban nélküli alapítójának képe, melyet pedig méltó keretek között szeretne megőrizni. Ezért most dr. **Illatky Endre főispán** azzal a felhívással fordul a város közönségéhez, hogy **akinek esetleg birtokában volna Bottó Ferenc arcképe, illetve fényképe, közölje adatait a főzőiskolával, hogy e kép alapján az iskola számára elkészíthessék Bottó Ferenc arcképe.**

Farsang a Katalin telepen. Január 19-én délután 4 órakor a Falu rossza című népszínmű lesz előadva a Katalin telepi kulturházban. Utána táncmulatság éjfélig.

1941. ÉVI LEIPZIGI TAVASZI BIRODALMI VÁSÁR. — Az 1941. évi Leipzigi Tavasz Vásárt a szokásos időben, március 2. és 7. között az idén is egész terjedelmében megtartják. A német és külföldi kiállítók nagyszámú jelentkezése, aminek következtében a kiállítási terület már ma az utolsó helyig foglalt bizonyítja azt a nagy érdeklődést, amelynek ez a vásár a háború dacára is örvend. Az összes a háborúban nem résztvevő európai államok kiállítóként szerepelnek a Leipzigi Vásáron és ezzel kimutatják készségüket Európa ujjaépítésében való részvételük iránt.

A Leipzigi Tavasz Vásár meglátogatása iránti jelentkezéseket február elejéig a **Leipzigi Birodalmi Vásár magyarországi kirendeltségénél** (Budapest, IV. Váci-utca 1-3. bejárat Türr István-utca 8) és tiszteletbeli képviselőjénél: **Schuster Ludwig**, német konzul, Nagyvárad, Hlatky Endre-utca 1. telefon: 21-35.

Brudermann tábornok halála. Bécsből jelentik: Bécsben meg halt lovag Rudolf von Brudermann tábornok 91 éves korában. Az elhunyt egyike volt a világháborús osztrák-magyar hadsereg egyik ismert vezéreinek. — Brudermann tábornokot 1907-ben nevezték ki a lovasság felügyelőjének s így a monarchia lovás fegyvernemének kiképzése az ő feladata volt. A háború kitörésekor átvette a 3. hadsereg parancsnokságát, amely sereg már az első háborús hetekben a Zloczow melletti csatában súlyos veszteségeket szenvedett. E csata szerencsétlen kimenetele miatt a tábornokot nyugdíjazták és ő a magánéletbe vonult vissza, de a régi bajtársaival élete végéig fenntartotta a kapcsolatot. — **Belányi Imre** mérnök-tanár nagybátyját gyászolja benne, amennyiben lovag Brudermann Rudolf Belányi Imre anyjának fivére volt.

Bajtársi találkozó. A Fehérvári Bajtársi Egyesület nagyváradai tagozatának elnöksége felkéri az egyesület tagjait, hogy január 22-én este 7 órakor a Tűzharcos Szövetség helyiségében (Széchenyi épület) megtartandó gyűlésen megjelenni szíveskedjenek. Az elnökség.

Erdély nagy városaitban bejelentő hivatalok felállítását rendelte el a belügyminiszter. Budapestről jelentik: (MTI) A belügyminiszter Kolozsvár, Marosvásárhely, Nagyvárad és Szatmárnémeti thj. városokban, valamint Erdély megyei városaitban működő m. kir. rendőrkapitányságok szervezeteiben a városok bel- és külterületeire egyaránt kiterjedő hatáskörrel rendelésű bejelentő hivatalok felállítását rendelte el, amelyek február elsején megkezdik működésüket.

A ROMÁN ÁLLAMI ADÓKÉPŐL SZÁRMAZÓ HÁTRALÉKOZAT A VÁROSI ADÓPÉNZTÁRNAL KELL BEFIZETNI. A városi adóhivatal tudomására hozza az érdekelt adófizetőknek, hogy január 20-tól kezdődőleg az összes román állami adókból származó hátralékokat, amelyeket addig a m. kir. adóhivatal hajtott be, a városi adóhivatal földszint 15. sz. szobájában kell befizetni. Egyben közli az adóhivatal, hogy fenti hátralékos adókra vonatkozólag a csekkel történő befizetéseket további intézkedésig felfüggesztette.

Almásy lakatos
szerelését, javítását vállal
Rimanóczy u. 10 sz.

Temetés. Helbrücki Schueb Károly nyug. ezredes felesége Madarass Róna meghalt. Temetése vasárnap délután fél 4 órakor lesz a Luther Márton utca 16. számú gyászháznál. — Miklósi Gergely 65 éves korában meghalt. Temetése hétfőn délután lesz a Szent László menedékházban (Erdélyi „Concordia”).

Dobos Józsefné szül. Simonyi Mária 57 éves korában meghalt. Temetése ma volt a Bulikovszky temetőben. — Schmidt Jeremias 37 éves korában Köröstarján községben meghalt. Temetése 18-án volt. — **Knap Sándorné** 71 éves korában Köröstarján községben meghalt. Temetése január 19-én délután 3 órakor lesz az órási temetőben. (Caritas).

Felhívás a Székelyhadosztályban szolgált Bajtársakhoz! Mindazon Bajtársak jelentkezzenek, akik az 1918-as forradalom után a Székelyhadosztályban vagy Kratochwill altábornagy ur parancsnoksága alatt szolgálatot teljesítettek, bármely alakulatban a Székelyhadosztály Egyesület Nagyvárad Csoportja szervező tisztjénél, **Lőrinczy Mózes** tanárnál, **Hitler Adolf** utca 20. hétfő, szerda és pénteki napokon 12 órától 1 óráig, szerda és szombat estén 6 órától.

Tűzharcos bajtársak! A folyó hó 19-re hirdetett alakuló közgyűlésünket országos központunknak nagyobb számban való részvétele miatt, folyó évi február 2-án délelőtt 10 óra helyett tartjuk. Az ünnepélyes tagavatast folyó hó 19-én megtartják. Mindazon világháborúban résztvevő tűzharcos bajtársak, akiknek a Károly csapatkereszt igazolványuk hiányzik, jelentkezzenek a Tűzharcos Szövetségbe való felvétel céljából. Szervező bizottság.

A luteránus bál 1941. január 25-én lesz. Kéri a hölgyeket, lehetőleg magyar ruhában megjelenni. Estélyi ruha nem kötelező.

SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei:

— **A jövő heti filléres előadások a színházban.** A jövő hét folyamán a színház három filléres előadást tart: kedden délután 4 órakor a **Méltóságos asszony** vigjáték, szerdán este háromnegyed 8 órakor a **nagy sikerű Nehéz ma férjhez menni** vigjáték, míg csütörtökön délután 4 órakor a **Tokaji aszu** operettnek lesz első filléres helyőrs előadása. — A fenti három filléres előadásra minden földszinti jegy 80 fillér, minden emeleti jegy 50 fillér, páholy 5 személyre 4 pengő. Jegyek mindhárom előadásra már válthatók a színház elővételi pénztárában. — Csütörtökön este háromnegyed nyolc órakor félhelyárral a **Viktória** nagyoperett lesz műsoron.

Heti műsor:

Vasárnap d. u. 4 órakor: **Fecsi gyors**
Vasárnap este háromnegyed 8 órakor: **Bécsi gyors.**
Hétfő este háromnegyed 8 órakor: **Bécsi gyors.** B. bérletben.
Kedd délután 4 órakor filléres helyőrsárral: **Méltóságos asszony.** Vigjáték. Minden földszinti jegy 80 fillér, minden emeleti jegy 50 fillér, páholy 5 személyre 4 pengő.
Kedd este háromnegyed 8 órakor: **Bécsi gyors.** Operett ujdonság. Bérlet-szűkeiben.
Szerda este háromnegyed 8 órakor filléres helyőrsárral: **Nehéz ma férjhez menni** Kormos Márta vendégfelléptével. Minden földszinti jegy 80 fillér, minden emeleti jegy 50 fillér, páholy 4 pengő.
Csütörtökön délután 4 órakor: **Tokaji aszu.** Filléres helyőrsárral. Minden földszinti jegy 80 fillér, minden emeleti jegy 50 fillér, páholy 4 pengő.
Csütörtökön este háromnegyed 8 órakor félhelyárral: **Viktória.** Nagyoperett.

Megnyílt! Erdélyi posztókereskedés

Nagyvárad, Hlatky Endre utca 7 szám.

Mielőtt bármily rőfösárut vásárol, saját érdekében keressen fel mert **magyar** gyártmányokat és **külföldi** árukat **a legötcsőbb árakon árusítok!**

Stimson hadügyminiszter szerint Amerikában három hónapon belül válság áll be

„Az Egyesült Államok védelme szempontjából szükségessé válhat, hogy hadihajókat küldjenek a háborús övezetbe“

Washingtonból jelenti a Reuter: Roosevelt elnök a pénteki sajtóértekezleten hangoztatta, hogy nem nézi jó szemmel azokat az indítványokat, amelyek a demokráciák megsegítését célzó törvényjavaslatba bizonyos korlátozásokat akarnak belefoglalni. Gúnyosan azt tanácsolja, ha minden áron korlátozásokat akarnak belecusztatni a törvényjavaslatba, le kell szögezni azt is, mi mindent nem tehet meg az elnök, mint például meg kell tiltani az Egyesült Államok elnökének azt is, hogy feje tetejére álljon. Nap-nap után változó világban történhetnek váratlan események, ezért szükségesek az óvintézkedések. Tagadlan válaszolt az egyik újságírónak arra a kérdésre, kapott-e az elnök legutóbb brit vezetőférfiaktól sürgős segítséget kérő üzenetet?

Stimson sötét jóslata.

„...Senki se mondhatja előre, milyen események történhetnek!“

Washingtonból jelenti a Reuter: Stimson hadügyminiszter a képviselőház külügyi bizottsága előtt a következő kijelentést tette:

— Attól tartok, hogy Amerikában legfeljebb három hónapon belül válság áll be.

Newyorkból jelenti a Német Távirati Iroda: Az United Press washingtoni jelentése szerint Stimson hadügyminiszter pénteken egy nyilatkozatában állást foglalt az ellen, hogy Anglia megsegítésére irányuló törvényjavaslatához olyam módosítást csatol-

janak, amely megtiltja, hogy az Egyesült Államok hadihajói bejárják a háborús övezetet. Senki sem mondhatja előre, hogy milyen események

történhetnek, amelyek az Egyesült Államok védelme szempontjából szükségessé tehetik, hogy hadihajókat küldjenek a háborús övezetbe.

A Földközi-tengeri háború új szakaszába lépett

A tengelyhatalmak katonai együttműködése a háborús események központjává teszi a Földközi-tengert és vidékét

Rómából jelenti a Magyar Távirati Iroda: Rómában a legutóbbi napok eseményei nyomán az a benyomás alakult ki, hogy a földközitengeri háború új szakaszába lépett. A légi és tengeri hadműveletek megélénküléséből arra következtetnek, hogy a következő hetekben a Földközi-tenger és vidéke lesz az eddiginél is fokozottabb mértékben a háborús események középpontja.

A tengelyhatalmak katonai együttműködésének újabb megnyilvánulása nyilvánvaló volt, hogy jelentősége mellett már a kezdetben is igen fontos hadászati eredményekkel járt. A Popolo di Roma newyorki jelentése beszámol, hogy Londonból odaérkezett sajtójelentések szerint az angol tengerügyi hivatal a legutóbbi események következtében valószínűleg le fog mondani arról, hogy a Földközi-tengeren hajókaravánokat indítson Görögország és Egyiptom irányában. Római benyomása szerint a földközitengeri hadászati helyzetnek ez a ked-

vező alakulása hatással lehet az észak-afrikai hadműveletekre is, ahol megkönnyíti az angolbirodalmi erők ellen küzdő olasz csapatok helyzetét a ten-

Arcáhiadetek

Szavanként 10 fillér, állást keresőknek 25% kedvezmény

Lakás

Kertes magánházban egy, üres szoba kiadó február 1-re. Dankó u. 15. 558

Keresztény családnál kiadó kis szoba üresen fürdőszoba használatra. — tisztviselő részére. Zaleszák, Rákóczi ut 22. szám. 505

5 szobás magánház kerttel kiadó. — Petőfi u. 10. 2-4-ig. 563

Keresek Orosziban 3 szobás komfortos lakást mégisra. Címét a kiadóban. 559

Két szobás, fürdőszobás parkettes lakás Sztaroveszky u. azonnalra kiadó. Értekezni Wesselenyi utca 4. (v. Percses u.) Óvoda. 522

Kiadó 4 szobás magánház. Erdéklődni Lakatos szűcs üzlet, Széchenyi tér 6. szám. 531

Különféle

Elcserélném Bukarestben levő fűszerüzlet berendezésemet, mánián, Bölcsöde u. 8. 554

Hó és sárcipőt gyárilag javítunk „Elastika“ gummi üzem, Szent János u. 32.

Szegedi felsőruha varónő házhoz ajánlkozik. Otthon is vállal munkát jutányos ártért. Csengeri u. 22. kapu alatt balra. 506

Star téglagyárnál, közvetlenül Kolozsvári országot mellett 20 katasztrális hold szántó, legelő, szűmölcsős házsonberbe adó. Felvilágosítások: Industri Bank R. T.-nál, Sas palota. 555

Magyar urinők ruháikat, kabátjukat Magorinénál varratják. Katolikus Kör épület. 551

Ádás-vétel

ELADÓ: Szaniszló utcában két utcára nyitott telken épült kertes CSALÁDI HÁZ, áll: 5 szoba, fürdőszoba, konyha, kamra, előszoba és üvegezett folyosóból. Kizárólag csak komoly vevőkkel tárgyalok. Értekezni lehet: Szaniszló utca 67. sz. (régi 61. sz.) ház tulajdonosnál. Ügynökök kizárva.

Aranyat, ezüstöt, brilliántot legdrágábban veszek. Herbst ékszerész, Rákóczi ut 3. Ora, ékszerjavításokat olcsón válllok. 503

Jól bevezetett kisebb fűszerüzlet eladó. Czirják, Vitéz u. 35. 564

Perzsaszőnyegek 1x220 és 90x170 méretűek eladók. Körös utca 32. 561

Frenczel Sándor

tükör és üvegcsiszoló

Tábla-üveg nagy raktár
Képkerekezés
Melegágyrámák és üvegek

Nagyvárad, Szt. János u. 44-48.

Telefon: 19-13

geri utánpótlás szempontjából.

Amerika csak külön engedéllyel adhat hadianyagot Angliának.

Newyorkból jelenti: (Német Távirati Iroda.) Washingtoni jelentés szerint Roosevelt Anglia megsegítésére irányuló javaslatát olyan irányban akarják megváltoztatni, hogy az elnök amerikai hadianyagot a legfőbb katonai és tengerészeti hatóságok beleegyezése nélkül nem adhat át Angliának.

Rákóczi uton jömenetű keresztény orasüzlet berendezéssel eladó. Címét a kiadóban. 557

Szmoking, csaknem új, vékony alakra eladó. Körös utca 32. 540

Üngyujtók nagy választékban Haslinger ékszerész, Rákóczi ut 8. 565

Pálkafőző üst, finomítóval, órával eladó. Iványi Odón u. 5. Bihari. 556

Motorkerékpár F. N. markájú, 350 kbcm. olcsón eladó. Kálvária utca 36. 550

Eladó diófa háló butorok. Beöthy Odón u. 35. ajtó 12. 547

Ellenőrzőpéztárt (Nacionalkassza) megvételre keresek. Stern műszerész, Kossuth u. 20. 526

Eladók kisebb, nagyobb házak, szőlők. Tománé, Csáky u. 23. (Körös u.) 525

UJSAG makulatura kapható a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Allást nyerc

Börvágó szabász, tanuló és tanuló leány, felsőrész és alja munkához felvétetik. Szabó cipőüzem, Teleki u. 35. 665

Agilis helyi ügynökök gyógyszerárak és drogériák látogatására felvétetik a Vegyi és Elelmiszeripari Rt.-nál. 546

Mezőgazdasági cikkekben jártas ügynököket felveszek magas jutalékra. — Cim Nemes János, Csáky L. u. 28. 520

ÜGYES és FÜRGE lapkihordókat keresünk fix fizetéssel. Jelentkezni lehet a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

REKLAM KEREK

Órás könyvelést és mérleg készítést vállal mérlegképes keresztény könyvelő. Cim a kiadóban. 552

Fiatl házaspár házmesteri állást keres. Fugyivásárhely, Genesi Pál. 562

Uri házhoz fiatal megbízható bejárónő ajánlkozik február 1-re. Aradi ut 7. szám. 553

Gazdasszonynak ajánlkozom, gyakorlatlalt plébániára, csendőrőrsre v. bärhová vidékre is. Cim a kiadóban. 543

Kiadótulajdonos:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA RT

rő- és felelősszerkesztő: Felelős kiadó:
Dr. Paál Árpád Dr. Scheffler Ferenc
Szent László-nyomda Rt.
igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforogógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 1. szám.

Javaslatokat tett az előkészítő bizottság a nagyváradai utcák elnevezésére

Pénteken délután keresztelő folyt a városházán. A kis tanácssteremben bizottság ült össze, amelynek az volt a hivatása, hogy neveket adjanak a még névtelen nagyváradai utcáknak. Ebben az előkészítő bizottságban dr. Hlatky Endre főispán és dr. Soós István polgármester elnöklétével a következők foglaltak helyet: dr. Némethy Gyula prelátus-kanonok, dr. Markovits Manó ny. főispán, Árvay Árpád országgyűlési képviselő, Marteny Imre evangélikus főesperes, Tabéry Géza író, Kortsmáros László ny. igazgató, dr. Pácz Sándor főlevéltáros, Tóth Sándor városi főmérnök és Rozsly István, a közigazgatási ügyosztály vezetője.

Mindenekelőtt megállapítást nyert, hogy Nagyváradon összesen 664 utca van, amelynek egyrésze mindaddig csak sorszámot viselt, másrészt pedig román elnevezéssel bírt. Az annak idején működött Városi Katonai Parancsnokság 180 utcát keresztelt el s így 484 utca sorsa felől kellett dönteni. A bizottság dr. Soós István polgármester előterjesztésére elfogadta azt az elvet, hogy a régi magyar utca neveket, melyek a román megszállás előtt használatosak voltak, változatlanul meg kell hagyni, ille'öleg vissza kell állítani. Ezután a bizottsági ta-

gok tettek javaslatokat új utca elnevezésekre. Dr. Markovits Manó úgy vélte, hogy a zamatos régi magyar elnevezéseket, mint pl. Hídeger utca, Percses utca, stb. továbbra is meg kell őrizni. Dr. Némethy Gyula, a hírneves és tudós műtörténész Nagyvárad város történelméből sorolt fel számos oly nevet, melyet a bizottság is megőrkítésre méltónak talált és elfogadott. Árvay Árpád azt javasolta, hogy a polgári öntudót és az áldozatkésztséget, mely nemcsak a háborús szolgálatok terén, hanem a legutóbbi átmeneti időben is oly dicséretesen megnyilatkozott, utcanévvel kell megőrkíteni. Így javaslatára a Magyar Ház melletti volt Barthou utcát Polgárörök utcájának, az Óssitelep legszebbik terét Tűzharcos térnek és az Apáti felé vivő utat, ahol a románok által meggyilkolt polgárőr teljesítet szolgálatot, Józsa Lajos polgárőr utcának nevezték el. Dr. Hlatky Endre főispán a régi magyar családnevekre hívta fel a figyelmet és javaslatára utcát nevezték el a Podmaniczky, Haller, Gorove, stb. családokról.

Ugyancsak utcát neveztek el Zágoni Dezső egykori várad újságíróról is.